

ELŐTERJESZTÉS

a Képviselő-testület 2025. március 27-i ülésére,
**Mezőkovácsháza Város Önkormányzatának 2025-től 2029-ig terjedő időszakra
vonatkozó Gazdasági Programjának elfogadásáról**

Tisztelt Képviselő-testület!

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. § (1) bekezdésének rendelkezése szerint: *„A képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzít, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.”*

A törvény további ide vonatkozó rendelkezései kimondják, hogy:

„(3) A gazdasági program, fejlesztési terv helyi szinten meghatározza mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek a helyi önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják.

(4) A gazdasági program, fejlesztési terv – a megyei területfejlesztési elképzelésekkel összhangban – tartalmazza, különösen: az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó fejlesztési elképzeléseket.”

A gazdasági programot a képviselő-testületnek az alakuló ülését követő **6 hónapon belül** - legkésőbb a 2025. márciusi ülésen - kell elfogadnia.

Mezőkovácsháza Város öt éves Gazdasági Programjának kidolgozásában a polgármesteri hivatal szakemberei és az önkormányzati intézmények vezetői, munkatársai egyaránt részt vettek.

A program tervezetét - a mind szélesebb körű és megalapozott előkészítés érdekében – megjelentettük az önkormányzat honlapján, erről tájékoztattuk a lakosságot, valamint kiküldésre került a képviselő-testület minden tagjának.

Az érintettek véleményei, javaslatai a programba beépítésre kerültek és most először egy külön mellékletben ezen javaslatok bemutatásra kerülnek a programban.

Fentiek alapján kérem, hogy a Képviselő-testület vitassa meg az előterjesztést és hozza meg döntését az önkormányzat új gazdasági programjának elfogadásával.

Határozati javaslat:

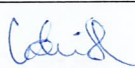
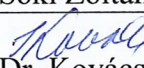
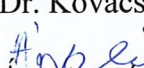
Mezőkovácsháza Város Önkormányzatának Képviselő-testülete az önkormányzat 2025-től 2029-ig terjedő időszakra vonatkozó Gazdasági Programját a határozat melléklete szerint elfogadja.

Határidő: honlapon történő megjelentetésre: 15 napon belül

Felelős: Farkas Norbert polgármester

Mezőkovácsháza, 2025. március 21.

Farkas Norbert
polgármester

Az előterjesztést készítette:	Sóki Zoltán műszaki irodavezető
Az előterjesztést áttanulmányozta és felülvizsgálta:	 Dr. Kovács Anita jegyző Ágostonné Dohányos Ivett költségvetési irodavezető
Tárgyalta:	Mindkét Bizottság
Mellékletek:	Gazdasági Program tervezete külön mellékletekben
Előterjesztéshez meghívott:	-
Meghívott önszerveződő csoportok:	-
Döntésről kivonattal értesül:	-
Döntéshozatal:	Egyszerű többség

MEZŐKOVÁCSHÁZA VÁROS

ÖNKORMÁNYZATA

Gazdasági Programja

az Önkormányzat 2025-től - 2029-ig terjedő időszakára

Tartalomjegyzék

I. BEVEZETŐ	4
1. Általános megállapítások.....	4
2. Illeszkedés meglévő tervekhez	4
II. TELEPÜLÉSTÖRTÉNET	5
III. HELYZETELEMLÉZÉS	6
1. A település földrajzi elhelyezkedése, adottsága	6
2. Demográfiai jellemzők	8
3. Infrastruktúra helyzete	9
3.1 Közúti kapcsolatok	9
3.2 Víz-, szennyvíz-, hálózat, vízrendezés,	12
3.3 Földgázellátás	13
3.4 Villamos energia ellátás	13
3.5 Hírközlés.....	14
4. Mezőgazdasági tevékenység, vállalkozások	15
4.a) Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok	16
5. Az önkormányzat által ellátott feladatok és működtetett intézmények, humán erőforrások alakulása	16
5.a) Köznevelés	16
1. Óvodai nevelés, bölcsődei ellátás a Mezőkovácsházi Négy Évszak Óvoda és Bölcsőde intézményében (összetett, többcélú intézmény)	17
2. Alap- és középfokú oktatás: Mezőkovácsházi Hunyadi János Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium.....	17
3. Pedagógiai szakszolgálat	18
5. b) Egészségügyi ellátás.....	18
5.c) Szociális ellátás	19
5. d) Kulturális ellátás - Könyvtári, Közművelődési szolgáltatás:	21
5.e) Sport feladatok	24
5.f) Foglalkoztatás, munkanélküliség.....	26
5. g) Helyi adók	26
5. h.) Lakásgazdálkodás	27
5. i.) Informatika	28
6. Környezeti állapot.....	30
6.1 Levegőtisztaság-védelem	30
6.2 Zaj- és rezgésvédelem	32
6.3 Hulladékok kezelése	32
6.4 Vízvédelmi szempontok	33
7. A település hazai és nemzetközi kapcsolatrendszere.....	34
8. A település jelenlegi állapotában meglévő gyenge és erős pontok (SWOT analízis)	36
IV. Fejlesztési Koncepció	37
1. Településfejlesztési politika, alapelvek	37
2. Városfejlesztés- és üzemeltetés, városrendezés, gazdaságfejlesztés	38
2.1. Lakóterületek fejlesztése területén	38
2.2 Intézményhálózat fejlesztése területén	38

2.3 Gazdasági területek fejlesztésével kapcsolatban	39
2.4 Értékvédelem területén	40
2.5 Közlekedés-fejlesztéssel kapcsolatban	41
2.6 Közműellátás, illetve egyéb infrastruktúra fejlesztése területén	42
2.7 Turisztika fejlesztése területén	43
3. Környezet- és tájvédelem területén	44
3.1 Tájfejlesztés, tájrendezés területén	44
3.2 Zöldterület-fejlesztéssel kapcsolatban	45
4. Informatika, e-közigazgatás területén	46
5. Köznevelés, közművelődés, sport	46
5.1 Nevelési-oktatási infrastruktúra fejlesztése területén	46
5.2 Közművelődési infrastruktúra fejlesztés területén	47
5.3 Szabadidősport, rekreáció infrastruktúra fejlesztés területén	47
5.4 Meglévő intézménystruktúra átalakításával, kihasználtság javításával kapcsolatban	47
5.5. Gyermekjóléti ellátás területén	48
6. Szociális ellátás területén	48
6.1. Támogató Szolgálat:	48
6.2. Idősek Klubja:	48
6.3. Család és Gyermekjóléti Szolgálat:	48
6.4. Család és Gyermekjóléti Központ	48
6.5. A Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ, következő 5 évre vonatkozó elképzelései, fejlesztési javaslatok:	48
7. Egészségügyi alap- és szakellátás területén	49
8. Adózás	50
8.1. Építményadó:	50
8.2. Helyi iparüzési adó:	50
8.3. Idegenforgalmi adó	50
8.4. Általános fejlesztési célok:	51
8.5. Települési adó	51
9. Vagyon, vagyongazdálkodás	51
10. Befektetéstámogatási politika célkitűzései	52
11. Településüzemeltetési politika célkitűzései	52
12. Fejlesztések ütemezése	53
V. ÖSSZEGZÉS	55
Mezőkovácsháza Város 2025-2029 közötti Gazdasági Programjának melléklete	57
Önkormányzat fejlesztési tervei és becsült forrásigénye a 2025-2029 közötti tervezési időszakra	57
Lakossági észrevételek, javaslatok	62

I. BEVEZETŐ

1. Általános megállapítások

Mezőkovácsháza klasszikus gazdaságföldrajzi adottsága, elérhetősége, a közigazgatás kistérségi szintű szolgáltatása, mint a tudás és az innováció alapja fontos gazdasági-kulturális versenytényezőt jelent kistérségünkben.

Mezőkovácsháza Város középtávú (2025-2029) gazdasági programja legfontosabb feladata, hogy összegezze, rendszerezze, és láttassa mindazokat a törekvéseket, célokat és eszközöket, melyek Mezőkovácsháza Város Képviselő-testülete szándéka alapján a város és lakói jobb életminőségét szolgálják – a fenti időszakban, de azon túlmutatóan is.

Miután az adott térségben, településen élők jövőjét, jólétét számos, a helyi döntéshozók akaratán kívülálló tényező is befolyásolja, jelen dokumentum azokra az elemekre koncentrál, amelyekre az önkormányzatnak hatása van a gazdaságfejlesztés, a humán erőforrás fejlesztés, az energiatudatosság, az önellátás, az értéktérítés, a fenntarthatóság, a célszerűség és a környezetminőség javítása terén, jelentős külső forrás elnyerését feltételezve.

A program hosszú távú célja az életminőség javítása, amely a helyi kis-és közép, valamint magán gazdaságok versenyképességének fokozásával, a helyi foglalkoztatási szint emelésével, illetve a nem anyagi jellegű életfeltételek javításával érhető el. Ugyanakkor fontos célkitűzés a városmarketing szerepének növelése.

A helyi gazdaság versenyképességének befolyásolására az önkormányzat sajátos és az estek döntő többségében közvetett eszközökkel tud hatást gyakorolni. Ilyen eszköz az infrastruktúra fejlesztése, a helyi adórendszerben korlátozottan megjeleníthető preferenciák alkalmazása, a befektetések elvi lehetőségeinek megteremtése, esetleges kedvezmények biztosítása.

A gazdasági program az önkormányzat részére meghatározza mindazon célkitűzéseket, feladatokat, amelyek a költségvetési lehetőségekkel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti, gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével - a kistérségi területfejlesztési koncepcióhoz illeszkedve - az önkormányzat által nyújtandó kötelező és önként vállalt feladatok biztosítását, fejlesztését szolgálják.

2. Illeszkedés meglévő tervekhez

Mezőkovácsháza Város Önkormányzata a város településfejlesztési koncepciójának 2004-es felülvizsgálatakor fejlesztéseket határozott meg, amelyek egyrészt alapját képezték a 2004. évben elfogadott településrendezési terveknek, másrészt irányt szabtak a városfejlesztési feladatoknak. A település rendezési tervét a 46/2004. (XII. 31.) ÖR. számú rendeletével fogadta el az önkormányzat. Az eltelt 20 év változásai egyébként is szükségessé tennék ezen dokumentumok felülvizsgálatát, de törvényi előírás miatt ez évben meg kell kezdenünk a város új rendezési tervének előkészítését, és 2027. június 30-ig új rendezési tervet kell készítenünk! Ennek első lépése, hogy városfejlesztési stratégiát kell alkotni, melynek egyik alapja lehet a most elfogadásra kerülő öt éves gazdasági program is.

Jelen gazdasági program a meglévő Integrált Fejlesztési Stratégiához a fejlesztési koncepcióhoz és a rendezési tervhez igazodóan, az előző 5 éves program megvalósulásának értékelésével együtt határozza meg a 2025-2029. közötti időszak fejlesztési céljait.

Ezen kívül az önkormányzat egyéb programjaihoz is igazodnak a gazdasági program elképzelései. Ezek különösen a különböző szintű Környezetvédelmi Programok, a Sportkoncepció, és Szociálpolitikai kerekasztal, a Helyi Esélyegyenlőségi Program, a Civil Koncepció és a 2023-ban felülvizsgált Integrált Településfejlesztési Stratégia.

A 2014-ben közzétett Széchenyi 2020 programban elnyert projektjeink hiánytalanul megvalósultak, így e területen az előző gazdasági program célkitűzései teljesültek. Sajnos a nagyon várt Modern Kisváros program nem került beindításra az előző ciklusban, így településünk a sajátos lélekszám miatt nagyon sok pályázható forrástól elesett.

Jelenleg az új uniós ciklushoz kapcsolódó Széchenyi Plusz program fejlesztési, pályázati lehetőségei ismertek, a későbbiekben részletesen ismertetésre kerülnek.

Mindezekből adódik, hogy a támogatási lehetőségek ismerete mellett, a tényleges fejlesztési igények fogalmazhatók meg gazdasági programunkban. A program elfogadását követően mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy uniós vagy hazai források kerüljenek biztosításra azok megvalósítására.

Az előző ciklus programjaihoz való igazodás biztosítja a fejlesztések folyamatosságát, ciklusokon való átívelését, az önkormányzat szándékainak töretlen megvalósulását.

II. TELEPÜLÉSTÖRTÉNET

A település történelmi múltja a VII. századi avar korig nyúlik vissza az 1938. évi ásatásai alapján tudható, hogy a Száraz-ér jobb partján már a XI. században felépült a templom. A város neve a hagyomány szerint Hunyadi János fegyverkovácsaitól származik. A település másik néveredet története a török harcok utáni elnéptelenedő korból való. Eszerint, ezen a pusztán vezetett keresztül az az út, melyen az Erdélyen túli részekben tartott szarvasmarhákat hajtották a bécsi vásárokra eladni. Az út mellett egy élelmes kovácsmester házat épített, a kovácsok mesterségük mellett emberek és állatok gyógyításával is foglalkoztak. Csakhamar kialakult a marhahajtók között az a szokás, hogy annak a kovácsnak a házában pihentek meg, aki az út mellett a mezőn építkezett. A hosszú évtizedek alatt kialakult település ennek következményeként kapta a Kovácsvásár nevet.

A XV. század második felében, 1463-ban Mátyás királytól mezővárosi rangot kapott az akkorra újra benépesült település. A virágzó mezőváros 1552-ben a török elleni harcok időszakában ismét pusztulásnak indult, 1567-ben és 1579-ben mint szultáni házbirtoknak még voltak adófizető magyar juhosgazda lakosai. A török kiűzése után 1596-ban a tatár hadjárat során végleg elpusztult a középkori település és pusztává vált. A XVII. század első felében az erdélyi fejedelmek a borosjenői várhoz csatolták.

A török kiverése után kincstári tulajdonba került Kovácsvásár-pusztát a három későbbi község együttes területét jelentette. A kincstártól, - a korra jellemző szabályok szerint – különböző bérlők vették ki bérbe a pusztát.

Az Arad megyei gazdag Bibics családtól 1773-ban a galántai gróf Fekete család vette meg, és 1835-ben került vissza a kincstár kezébe. A neves és gazdag család a pusztát örmény bérlőknek adta ki, akik már 1806-tól dohánykertészek letelepítésével próbálkoztak. A Bittó nevezetű család – a pusztát főbérlőjeként – 1814-ben az akkori Észak-Magyarországról származó magyar és szlovák telepeseikkel népesítette be Kovácsvásár mint szerződéses dohánykertész telepítvényt. Ez az újratelepítés képezi a

mai Mezőkovácsháza alapjait, az első lakosok magyar és szlovák katolikusok voltak, Reformátuskovácsháza népe pedig kálvinista. A mezőgazdasági termelés mellett a lakosság főként a jól jövedelmező fuvarozással foglalkozott. Ezen kívül nagyállattartása volt még jelentős, kiváltképp a juhtenyésztés. Az 1860-70-es évekre – a népességben számottevően gyarapodott a település – a környék közlekedési és kereskedelmi központjává vált.

A dohánytermesztésben jeleskedő Kovácsházák lakosai már az 1830-as évektől felhasználták a fekvésük adta lehetőséget és az ősi aradi úton Pestig, Nagyszebenig, Fiuméig vállaltak távolsági fuvarozást, Bécsig vagy tovább pedig marhahajtást. Ez a hagyomány a vasutak kiépítéséig élt.

Amikor a kincstári földek megvásárolhatóak lettek, több középbirtok alakult ki a határban. A dohánytermesztés egészen a második világháborúig számottevő maradt, a századfordulótól a seprőcirok honosodott meg, a két háború között már országosan meghatározó arányban. A cirokkereskedelem fő helye Mezőkovácsháza lett.

1872-től a szolgabírószékhely szerepét töltötte be a település. Fejlődése során jellegzetes agrárploretár községgé lett. Ebben az időszakban Csanád vármegyén belül járási székhelyként működött. A község fejlődésének jelentős állomása volt az 1883-as év; ekkor készült el az Arad-Csanádi vasútvonal, s ez Mezőkovácsházát is bekapcsolta az országos közlekedés vérkeringésébe. Forgalmas úttállomásként tartották nyilván az Orosháza-Arad útvonalon, sőt – mivel akkoriban a Szárazér még dereglyékkel hajózható volt – hajóval akár Hódmezővásárhelyig vagy Szegedig is el lehetett jutni innen.

Mezőkovácsháza 1950-től kezdődően tartozik Békés megyéhez. Az 1960-as években elindított fejlesztésének elsősorban az állami és megyei településpolitika támogatása volt az alapja.

A vasútvonallal két sakktáblás részre tagolt, lélekszámahoz képest (a kiterjedt háztelkek miatt) nagy területtel rendelkező város eredetileg két önálló, de fokozatosan összeépült település volt: a vasúttól nyugatra eső Reformátuskovácsháza 1969 nyarán egyesült Mezőkovácsházával. Az 1945 és 1970 közötti mérsékelt fejlődési periódust követően, 1971-től a község fokozott mértékben fejlődött. 1971-től kezdve a település dinamikusán fejlődött, komoly beruházásokra került sor. A járások megszűnéséig, vagyis 1984-ig, Békés megye déli területének mezőgazdasági, kereskedelmi, oktatási, kulturális és igazgatási központja volt. Városi rangot 1986-ban kapott.

III. HELYZETELEMZÉS

1. A település földrajzi elhelyezkedése, adottsága

Mezőkovácsháza az Alföld délkeleti részén, a Csanádi-hát É-i peremén fekszik. A kedvező természeti adottságai – elsősorban talaj- és éghajlati adottságai – a mezőgazdaság számára nyújtanak térnyerési lehetőséget. Mezőkovácsháza természetföldrajzi szempontból az Alföld nagytáján belül a Körös-Maros köze középtáj Csanádi-hát kistájának határán helyezkedik el. Területe az alacsony ármentes síkságok *domborzattípusba* sorolható, a Maros hordalékkúp Magyarországra eső részének központi zónájához tartozik.

Napjainkban a rét és legelő szinte teljesen eltűnt a közigazgatási területről, csak a vízfolyások, útszélek, vasút mentén, csatornapartokon fordul elő. A mezőgazdasági területnek pedig több mint 98 %-át a szántóterület foglalja el a.

Mezőkovácsháza határában, napjainkban is *mezőgazdasági területek* uralják a tájat. A táj hasznosítását elsősorban a talajtani, éghajlati, vízföldrajzi adottságok határozzák meg, e paraméterek igen jó adottságként szolgálnak a mezőgazdasági termelés számára, a szántóterületek átlagos aranykorona-értéke hektáronként 37,5 AK.

A mezőgazdasági területek túlnyomó része (98 %-a) *szántó*, melyet a majorok és tanyák környékén lévő kisebb-nagyobb erdőfoltok, a dűlőutak, vízfolyások mentén lévő erdősávok, ill. a vízfolyások nedves élőhelyei tarkítanak.

A térségre jellemző meleg, száraz éghajlat elsősorban a szárazságtűrő kultúráknak kedvez.

Mezőkovácsháza szántóterületein is túlnyomórészt melegigényes, szárazságtűrő növényeket, búzát, kukoricát, napraforgót termesztene, igényesebb növények termesztésére elsősorban öntözés mellett nyílik lehetőség. A település közigazgatási területének K-i részén, a Szombathelyi elnevezésű tájegységben LINEAR rendszerű öntözőhálózat biztosítja az öntözéses gazdálkodás feltételeit, mely az utóbbi években már nem került hasznosításra.

Az állattenyésztésben vezető ágazat a szarvasmarha, viszont a sertés és a baromfifélek tenyésztése jelentősen visszaesett.

Mezőkovácsháza külterületén az *erdőterületek* aránya igen csekély (2000. évi adat szerint a külterületnek 1,8%-a), mindössze néhány erdőfolt, dűlőutat, vízfolyást kísérő erdősáv, fasor képviseli az erdőterületeket. A legnagyobb egyben lévő egység a belterületet D-i irányból övező parkerdő, mely beállt, 15-20 év körüli állományával kiemelkedően jó adottság, alkotó fajai: juhar, tölgy, nyár, akác, kőris, melyekből a külterületi részen uralkodó faj a tölgy és a nyár. A meglévő erdők, erdőfoltok legtöbbször elsősorban esztétikai (tájképi érték fokozása), klímajavító (páratartalom növelése, nedvesség megtartása) és mezővédő (defláció elleni védelem) szerepe van, de néhány erdőfolt, mint pl. a vízfolyások menti erdők, ill. a települést D-i irányból övező parkerdő természetvédelmi szempontból is jelentős (potenciális természeti területek). A külterületi erdők, erdősávok fő alkotó fajai – a parkerdő kivételével – az akác és a nyár.

Terület-felhasználási kategória szerint a *vízgazdálkodási területekhez* tartoznak a település közigazgatási területén lévő *vízfolyások*, csatornák, ill. állóvizek.

A vízfolyások közül legjelentősebbek a Királyhegyesi-Száraz-ér és a Kutaséri-csatorna. A vízfolyások csak tavasszal áradnak meg jobban, az év többi szakában alig, vagy egyáltalán nincs vizük. A vízfolyások váltakozó vízállása, a folyamatos vízmozgás következtében a vízfolyások medrében, ill. parti sávjában értékes természet közeli növényzet, nádas, zombékos, magas-sásos társulások, gyepterületek alakultak ki. A vízfolyások a térség ökológiai hálózatának fontos részei, összekötő elemek. A legjelentősebb vízfolyás (Királyhegyesi-Száraz-ér) a Körös-Maros NPI által potenciális természeti területként nyilvántartott terület, ill. folytonos ökológiai folyosó.

A közigazgatási terület egyetlen *álló vize* az egykori homokbánya megmaradt anyagnyerőhelye, melyet horgásztóként hasznosítanak. A területen bányászati tevékenység nem folyik, a parton pihenőhelyeket alakítottak ki, illetve parkosítottak; itt lévő növények: nyár, akác, juhar, nyír, spirálfűz és keskenylevelű ezüstfa.

Területünk *éghajlata* mérsékelt meleg - mérsékelt száraz, de már közel fekszik a meleg - mérsékelt száraz területekhez. A napsütéses órák évi összege kevéssel meghaladja a 2000 órát, az évi középhőmérséklet 10,6 °C. Évente 600 mm csapadék hull, a vegetációs időszakban átlag kb. 350 mm. A leggyakoribb szélirány az É-i, de

elég nagy a D-i és a DK-i szél gyakorisága, az átlagos szélsébség 2,5 - 3,0 m/s között alakul. A terület szélérózióknak közepesen kitett.

A talajvíz 2-4 m körüli mélységben található, mennyisége a felszín hordalékkúp jellege miatt tetemes. A rétegvíz mennyiségét átlagban valamivel 1 l/s.km² alá becsülik. Mezőkovácsházán 73 °C melegvizű gyógyvízzé nyilvánított termásvíz táplálja a Borostyán strandfürdőt.

A vizsgált terület *növényföldrajzi* szempontból a Tiszántúli flórajárásba (Crisicum) tartozik. Potenciális erdőtársulásai a pusztai tölgyesek (Festuco-Quercetum roboris) és a sziki tölgyesek (Festuco pseudovinae-Quercetum roboris).

Napjainkra a tölgyesek a mezőgazdaság térhódításával jószerével eltűntek, nyílt társulások között a mészkedvelő homok puszták (Festucetum vaginatae danubiale) és a gyengén szikes homoki legelők (Potentillo-Festucetum pseudovinae) elterjedtebbek.

2. Demográfiai jellemzők

A település népességszámának alakulása szorosan összefügg a végbemenő történeti, gazdasági folyamatokkal, tükrözi azokat. Nyilvánvaló, hogy a település népességmegtartó képességét csak úgy lehet növelni, ha erősítjük a gazdasági hátteret, javítjuk a lakosság életminőségét.

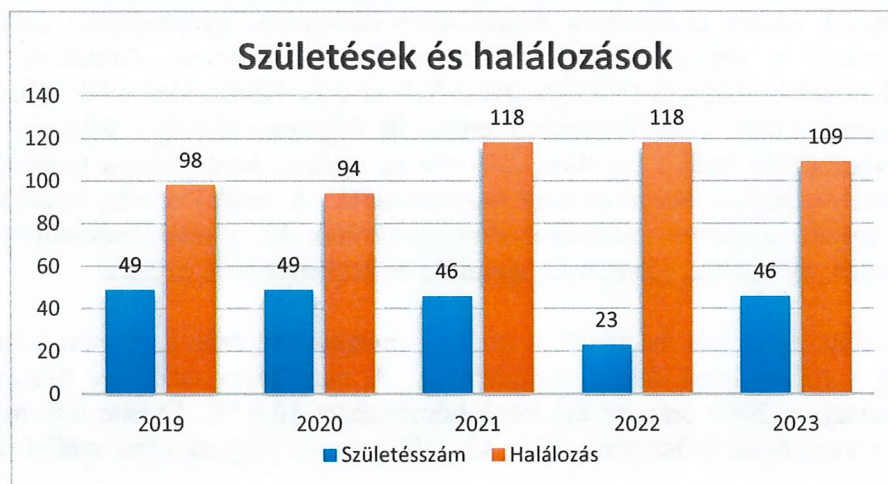
Sajnálatosan a település népessége folyamatosan csökken városunkban, de ez a folyamat igaz a kistérségre és a megyére egyaránt.

Szomorú statisztikai adat, hogy országos szinten az első helyeket foglaljuk el népességfogyás tekintetében.

Összességében azt lehet megállapítani, hogy a népességszám folyamatos csökkenése mellett a 18 év alatti korosztály népességén belüli aránya csökken. Az ismert tendencia egyértelműen a település elöregedését mutatja, amely ugyan országosan is általános jelenség, mégsem fogadhatjuk el pozitív irányként. Természetesen ez azt is jelenti, hogy az időskorúak ellátási igényei fognak az elkövetkező években megnőni, melynek meg kell teremteni az intézményi hátterét.

a) Születések, halálozások számának alakulása (az elmúlt 5 évben)

Év	2019	2020	2021	2022	2023
Születésszám	49	49	46	23	46
Halálozás	98	94	118	118	109

b) Népeség kor szerinti megoszlása

Kor szerinti csoportosítás	Fő
0-14 év	686
15-60 év	3115
61 év felett	1548
Összesen	5349

(2023. december 31-i állapot)

3. Infrastruktúra helyzete**3.1 Közúti kapcsolatok***Külterületi úthálózat*

A város a megye dél-keleti részének egyik meghatározó települése. A város közigazgatási területén áthaladó úthálózat egyben a térségi kapcsolatok (országhatáron túlnyúló) meghatározó útvonala is. Az Orosháza – Battonya nemzetközi forgalmat is bonyolító útvonal az országos közúthálózat része. Az összekötő út (mellékút) száma 4428. és 4443. A burkolat állapota Battonya irányába romlásnak indult, már kátyúsodik, míg Orosháza felé 2012-ben teljes hosszban befejeződött a korszerűsítése.

A területet átszelő 4434-es számú összekötő út (mellékút) a megye keleti részével, köztük Békéscsabával és Gyulával biztosítja a közúti kapcsolatot. Sajnos a Medgyesegyháza – Kétegyháza közötti úton még mindig van teljesen leromlott állapotú szakasz, mely csak folyamatos sebességkorlátozással használható. Ez Gyula (Kórház, Fürdő stb.) megközelíthetőségére rossz hatással van.

A Medgyesegyháza – Csabaszabadi közötti útszakasz teljesen felújításra került („Dinnyeút”), így a megyeszékhely megközelítésének minősége jelentősen javult. További fejlesztési cél a Mezőkovácsháza – Medgyesegyháza közötti szakasz korszerűsítésének befejezése és a belterületi átkelési szakaszok teljes felújítása.

Nyugati irányban Csanádpalotáig felújításra került az útszakasz. Ez és az M43-es autópálya Országhatárig történő átadása lerövidítette és átalakította a főváros közúti elérhetőségét.

A közigazgatási területen további, egyes célterületeket kiszolgáló út található, melyek közül a szociális otthonhoz és a 67-es majorhoz vezető önkormányzati kezelésű. Ezek az országos közutakhoz kapcsolódnak, biztosítva ezzel az időjárástól független megközelíthetőséget és a korábbi években felújításra kerültek.

Külterületen az önkormányzati kezelésű 67. majori és a Henrik majori útburkolatok újultak meg több mint 3 km hosszan. Következő lépésben már új külterületi utak építése vehető tervbe a pályázati lehetőségek függvényében.

E körben fontossági sorrendként a 67. major közúti hídon történő megközelítését biztosító új út építése, illetve a Béke utcát az Alkotmány utcával összekapcsoló új út építése határozható meg. Ezt követheti további fontos külterületi kiszolgáló dűlőutakon burkolt út kiépítése.

Belterületi úthálózat

A belterületi szakaszok közül a 4428-as számú út (Orosházi út), a 4443-as út (Vásárhelyi u., Battonyai út), valamint a 4434-es számú út (Árpád u., Végegyházi út) az „országos mellékút” belterületi szakaszait alkotják a belterületi főutat. Állami kezelésben van a 44333 sz. "Nagyállomáshoz" vezető út, melynek csak belterületi szakasza van (275 m). Gyűjtőút kategóriájú a Puskin u., Alkotmány u., Petőfi u., Szabadság u., Kossuth L. u., Deák F. u., Bethlen u., Kodály u., Táncsics u. és Ipartelepi utca.

Az elmúlt két önkormányzati ciklus hozta az elmúlt évtizedek legnagyobb fejlesztéseit a belterületi utak vonatkozásában. A város teljes önkormányzati úthálózata 35,1 km. Az alábbiakban felsorolt építésekkel a teljes úthálózat 33%-a, azaz harmada került fejlesztésre az elmúlt 8 évben!

- Útalap építések saját forrásból a belterületi földes utcákban – Kossuth u. - Bem u. - Kinizsi u. - Móra u. – Saját forrásból, 2,970 km hosszban
- Deák utca és kapcsolódó utak felújítása – Béke u. Petőfi u. – Saját forrásból, 3,145 km hosszban
- Dózsa utca és kapcsolódó utak felújítása - Hunyadi u. Puskin u. József A. u. Kalocsa R. u. Nyírfu u. – Saját forrásból, 4,437 km hosszban
- Tárház út - Lakóterületek tehermentesítésére, ipari terület kiszolgálására irányuló, 560 méter hosszú, 5,5 méter széles új út és új közvilágítás építése
- „Petőfi utca felújítása” megnevezésű projekt keretében a Petőfi utca Árpád u. - Vízmű telep közötti szakasza újult meg 485 méter hosszban.
- Rózsa utca utépítés az ipari terület fejlesztése kapcsán 316 méteren.

Mindezen utépítésekkel a belterületi úthálózatunk 11,913 km hosszúságban újult meg!

Ezen kívül az elnyert TOP_Plusz pályázatban további 2,859 km hosszúságú út került felújításra az Ady, a Szabadság, Móra és a Bethlen Gábor utcákban. Saját erőből megújult a Jókai utca burkolata 0,200 km hosszban.

A Szoc. város ERFA pályázatában további 1.162 km hosszú utépítés szerepel. Ezek megvalósítása 2025-2026. évben várható.

Ha ezen útszakaszokat is figyelembe vesszük akkor a fejlesztés 16,134 km, ami a teljes úthálózat közel felét teszi ki!

Burkolatlan belterületi útjaink jelentős számban lecsökkent az előző önkormányzati ciklusokban. Útalapot kapott a Kinizsi u.; Móra u. földes része; a Bem u.; Kossuth u. földes része. Rákóczi u. egy része. Nincs még útburkolat a Csillag u. és a Rákóczi u. egyes szakaszain. Ezen utak burkolattal történő ellátása fontos feladat. Az útalapoknál legalább a kopóréteg megépítését kell elsődleges prioritásként oldani.

Az útfelújítások folytatása is kiemelt cél.

Az utóbbi évtized jelentősen emelkedő gépjármű forgalma a városközpont Árpád – Alkotmány utcai kereszteződésében sürgetővé teszi körforgalmú csomópont, esetleg jelzőlámpás kereszteződés kialakítását.

Autóbusz-közlekedés

A tömegközlekedésben meghatározó tényező. A legfontosabb irányokban a helyközi járatok helyi járatként történő üzemeltetése biztosítja az ellátást. A közúti forgalomhoz kapcsolódó, meghatározó létesítmény a Hársfa utcai autóbusz-pályaudvar. Helye, kialakítása megfelel az igényeknek. A helyi buszmegállók fejlesztése is folyamatos cél, hogy minden megállóban legyen fedett várakozási lehetőség, pad és szemétyűjtő.

Parkolás

A városi közlekedés parkolási helyzete vegyes képet mutat. A szolgáltató és kereskedelmi egységek zömmel az Árpád utca – Alkotmány utca, illetve Reformátuskovács házában a Táncsics utcán helyezkednek el, így a parkolási igény döntő többsége is itt jelentkezik. A parkolók nagy részének állapota leromlott, felújításuk szükséges. Különösen az Árpád utcán, illetve az Alkotmány utca egyes szakaszain a parkolóhelyek számának növelése valós igény.

Nem megoldott az Általános Iskola parkolási igénye, az Alkotmány utcai butiksorok parkolási igénye és az Árpád utca központi szakaszán lévő intézményi, üzleti funkciók teljes parkolási igénye.

Kerékpáros-közlekedés

Az alföldi településekre jellemző nagy kerékpáros-forgalom itt is jelen van. Az 1978-ban épült Árpád utcai önálló kerékpárút műszakilag annyira leromlott, hogy évtizedekkel ezelőtt „letáblázással” használaton kívülnek nyilvánították. Így a kerékpárosok a közúton közlekednek, ez forgalombiztonsági okokból kifogásolható. Ugyancsak kritikus állapotot eredményezett korábban a kerékpárút hiánya az Orosháza – Battonya útvonalon a jelentős és folyamatos forgalomnövekedés miatt. A tervezett regionális kerékpárutak sem épültek meg a környező településekkel történő kerékpárút összeköttetés kialakítására.

Az Árpád utcai kerékpárút egy része a közmunkaprogramban felújításra került, azonban a forgalomba helyezése még nem történt meg.

Az előző gazdasági program egyik célkitűzése megvalósult egy észak-déli és egy kelet-nyugati irányú új kerékpárút megépítésével, illetve kerékpáros nyomok kialakításával.

Kerékpárút építés

I. ütem nyomvonala:

- Vásárhelyi út - Orosházi út - Táncsics Mihály utca
- Bethlen Gábor utca

Több mint 3,5 km-es szakaszon létesül kerékpárút, kerékpáros nyom és kerékpársáv

II. ütem nyomvonala:

- Alkotmány utca (Árpád utcai kereszteződéstől) és a Battonyai út közötti terület

2,8 km-es szakaszon létesül kerékpárút, kerékpáros nyom és kerékpársáv.

Nyertes TOP Plusz pályázatban 2025-2026-ban megújul az Árpád utcai 1,0 km hosszú, még nem felújított kerékpárút szakasza is.

Gyalogosközlekedés, járdák

A gyalogos útvonalak nagyrészt kiépítettek. A belterületen ~ 7,0 km hosszon nincs szilárd burkolatú járda. A járdák állapota évről évre romlik, felújításuk sürgős megkezdése szükséges!

Vasúti közlekedés

A Békéscsaba – Kétegyháza – Mezőhegyes – Makó – Újszeged mellékvonal a megye D-i, határmenti sávjában biztosít vasúti feltárást többségében 60 km/ó sebesség mellett. A korábbi tanulmányok a jövőben is fontosnak, megtartandónak ítélik e vonalat, mely a Maros-Vidéki Regionális Vasút üzemeltetésében működik. A város egy vasútállomással és egy vasúti megállóval rendelkezik, melyek hosszú távon is biztosítják ezt a közlekedési módot. A megállóhelyek korszerűsítése, utas-barát kialakítása fontos követelmény. Ennek érdekében az önkormányzat együttműködési megállapodás keretében mindkét állomás épületét működteti a lakosság és az utazóközönség megelégedésével.

Az állomás területén 2 db burkolt rakterület van (2000 m² és 900 m²), míg a megállóhelynél is van rakodási lehetőség. A rakterek kihasználatlanok. Önkormányzati igény esetén kezdeményezhető az átadásuk kérése. A vasúti átjárók szintbeliek, fénysorompóval biztosítottak.

A MÁV Zrt. elmúlt években korszerűsítette a vasúti pályát, mely lehetővé teszi a sebesség növelését. A korábbi célkitűzés megvalósult, ugyanis a MÁV megnövelte a pálya teherbíró képességét, mely lehetővé teszi az áruszállítás korlátozás nélküli vasútra terhelését, elősegítve ezzel belterületi útjaink tehermentesítését.

3.2 Víz-, szennyvíz-, hálózat, vízrendezés

Vízellátás

A közüemi vízellátó rendszer 1977. évben épült ki. A városban teljes a kiépítettség. Jelentős rekonstrukciós igény jelentkezik a régi hálózaton, a hálózati veszteség évről-évre nagyobb. Az előző ciklus során hozott kormányzati döntések azt eredményezték, hogy önkormányzatunk a teljes víziközmű vagyont átadta állami tulajdonba. A vízhálózathoz tartozó víztorony Végegyháza önkormányzattal közös tulajdona is állami tulajdonba került. Jogszabályi változások miatt mindkét településen az Alföldvíz Zrt. végzi a vízszolgáltatás üzemeltetési feladatait. Nem odázható tovább a rekonstrukciós felújítások megkezdése az ivóvíz rendszer és a víztorony tekintetében, de erre már nincs komolyabb ráhatása önkormányzatunknak.

Szennyvízelvezetés, tisztítás, elhelyezés

A város területének egy részére az 1980-as években szennyvíz-elvezető csatornahálózat épült ki. Első ütemben – Végegyházával együtt - 2002 évben került átadásra komolyabb csatornafejlesztés és tisztítótelep bővítés. Mezőkovácsházán a második ütemben, 2006-ban megvalósult szennyvízberuházás kapcsán csaknem 100 %-os a csatornázottság. Végegyházán ez az arány kb. 60 %/-os. A csatornahálózathoz tartozó szennyvíztisztító telep Végegyháza önkormányzattal közös tulajdonban volt. Az előző ciklus során hozott kormányzati döntések azt eredményezték, hogy önkormányzatunk a teljes víziközmű vagyont átadta állami tulajdonba. Jogszabályi változások miatt mindkét településen az Alföldvíz Zrt. végzi a csatornaüzemeltetési feladatokat.

Mivel a két település csatorna hálózata is állami tulajdonba került ezért nincs ráhatásunk a további fejlesztésekre, a tisztítótelep és a hálózat sűrűítő felújítására.

Vízrendezés, csapadékvíz elvezetés

Mezőkovácsháza közigazgatási területe a 80. sz. Sámsoni belvízrendszerben helyezkedik el, ezen belül is a 80/4 Kutaséri és a 80/6. Királyhegyes-Szárazéri öblözetben helyezkedik el, belvíz-védekezési szempontból a 11.07 Sámson-Élővízi belvízvédelmi szakaszhoz tartozik. A Kutaséri öblözet főgyűjtő csatornája a Kutaséri főcsatorna. Kizárólagosan belvíz csatorna.

A Királyhegyes-Szárazéri öblözet főgyűjtő csatornája a Királyhegyes-Szárazéri főcsatorna. Befogadója a Sámson-Apátfalvi főcsatorna 9+510 km szelvénye. Fő funkciója a belvizek elvezetése. A Királyhegyes-Szárazéri főcsatorna teljes hossza 97+687 km, ebből az 51+612-97+687 km szelvények közötti szakasza tartozik a magyar-román vízügyi egyezmény alá, mivel Román területről érkező belvizeket is fogadja a 97+271 km szelvényben lévő tiltó szabályozásával.

Mezőkovácsháza közigazgatási területe a belvíz veszélyeztetettségi index alapján kismértékben veszélyeztetett. A település meliorált mezőgazdasági területekkel van körülvéve.

Az 1999 évi adatok szerint a meglévő csapadékvíz elvezető hálózat hossza 45 km, zömmel felújításra szoruló nyílt árokhalózat. A KÖVITE (Gyula) 88/2000 tervszámon elvi vízjogi engedélyes terv készült, amely a város egész területével foglalkozik, összesen 62 540 m csatorna létesítését tervezi.

Befogadók:

1. Kutaséri főcsatorna
2. Királyhegyes-Szárazéri főcsatorna
3. Reformátuskovácsháza-Kunágotaéri csatorna

Az utóbbi évek aszályosabb időjárása a talajvízszintet oly mértékben csökkentette, hogy az Alkotmány utcai köztemetőben koporsós temetés csak ritkán és rövid időre volt megtiltva. A Száraz-éri csatorna és Kutaséri csatorna rendszeres nádmentesítésével, kotrásával biztosítani kell a belvíz elvezetését, a talajvízszint tartós csökkentését.

Viszont jelentős kihívást jelent a szélsőséges időjárási események megjelenésével a villám zivatarok, záporok gyakori kialakulása, mely rövid idő alatt olyan mennyiségű csapadék lehullásával jár, ami a városközpont szinte teljesen beépített területén nem kezelhető! A városközponti parkolók nagy része ilyenkor akár több napra is víz alá kerül. A csapadékvíz helyben tartásának figyelembevételével itt komoly beavatkozásokra van szükség, amit az élhető települések pályázat keretein belül meg tudunk kezdeni a következő években.

3.3 Földgázellátás

A belterület földgázellátása megoldott. A vezetékes elosztóhálózat az igényeknek megfelelően kiépült. A földgáz Végegyháza felől érkezik 6 bar nyomással. A település fogadóállomása KÖGÁZ 1500 tip. 6/3 gáznyomás szabályzóval a Végegyháza út felől van.

A települési elosztó hálózat nyomása: 3 bar.

Háztartások ellátottsága: 86 %

Az elosztó hálózat kiépítettsége: 98 %

3.4 Villamos energiaellátás

Mezőkovácsháza város ellátása több, Orosháza, Mezőhegyes, Battonya és Medgyesegyháza állomásokat összekötő 20kV-os vezetékről van kiépítve. A betáplálás öt vezetékhálózaton négy irányból lehetséges. A mindenkori tényleges táppontot az Áramszolgáltató a hálózati adatok függvényében választja ki. Az érkező hálózatok biztosítják a szomszédos települések ellátását is.

Mezőkovácsháza közigazgatási területének északnyugati részén vezet át a Mezőhegyes-Medgyesegyháza állomásokat összekötő 120kV-os távvezeték.

Az ellátást biztosító 20kV-os hálózatok a belterületet körül övezik. Egy vezetékhálózata a Kossuth Lajos utcában végighalad, a Mezőhegyesi út felé befordulva kelet-nyugat

irányban átszeli a várost. E hálózatokhoz leágazó vezetékkel kapcsolódnak a transzformátor állomások. Középfeszültségű földkábel csatlakozik a lakótelepek és a városközpont transzformátoraihoz. A középfeszültségű hálózat 20 kV szabad vezetékkel van kiépítve, a tartószerkezet vasbeton oszlop, ill. betongyámos faoszlop.

A fogyasztók ellátása a transzformátoroktól kiinduló utcai kiefeszültségű hálózaton történik. A kiefeszültségű hálózat szabad vezeték, tartószerkezete betongyámos faoszlop.

A lakótelepi és városközponti részen a kiefeszültségű hálózat földkábelrel van kiépítve.

A kábelhálózat több transzformátor körzetet összekötő nyitott ívekből áll, biztosítva a könnyebb terhelés átcsoportosítást. Emellett kis számban fogyasztói csatlakozó földkábel is létesült. Az Áramszolgáltatói irányelvek szerint az új fogyasztói rákötéseket földkábelrel készítik.

A közvilágítási vezeték-hálózathálózat üzemeltetőjével egyeztetéseket kell folytatni az ellátás biztonságának és folyamatosságának fokozására, különös tekintettel az egyre szélsőségesebb időjárási körülményekre, és az azok által okozott áramellátási szakaszhibákra, károokra.

Közvilágítási hálózat:

A közvilágítási sugaras ágakkal épült a körzeti transzformátor állomásokról táplálva. Hálózata a belváros egyes területein kábel, másutt a kiefeszültségű hálózattal szabad vezeték. A világítótestek a város teljes területén és 67. majorban is korszerű LED fényforrásra lettek cserélve 2019. évben.

A LED fényforrások korábbiaktól eltérő világítási karaktere miatt egyes utca szakaszokon újabb lámpatestek beépítése szükséges, a költségvetési lehetőségek függvényében. Ezt mielőbb meg kezdeni saját vagy pályázati forrás igénybevételel, mivel nagy a lakossági igény is biztonságérzetet növelő és a biztonságos közlekedést elősegítő közvilágításra.

3.5 Hírközlés

Távközlési hálózat:

Mezőkovácsháza településen a vezetékes telefonhálózat üzemeltetője az INVITEL Zrt. A cég neve a különböző országos átalakítások miatt folyamatosan változik. A telefonközpont optikai kábelrel csatlakozik az Orosháza góckörzethez. Az optikai kábel körvezeték jelleggel Kaszaper és Mezőhegyes irányba vezet. A Mezőhegyes és Medgyesegyháza irányú korábbi körzetkábelek helyi ellátást szolgáló funkcióval üzemelnek. A telefonközpont a városcentrumban van. A kiépített vezetékes hálózat és antennatorony az igények teljes ellátását biztosítja.

Mobiltechnológia szempontjából mindhárom magyar mobil távközlési cég (One, Telekom, Yettel) rendelkezik adóberendezésekkel Mezőkovácsházán, így a mobil lefedettség teljesnek mondható.

Kábeltelevízió, internet, kábeltelefon

A településen három szolgáltató üzemeltet kábeltelevízió hálózatot és ehhez kapcsolódóan biztosít kábeltelefon és internet szolgáltatást.

E cégek a Magyar Telekom Zrt. és a Gyopárosi Kábeltelevízió Kft. és az INVITEL Zrt. Az internetre jellemző a nagy sávszélességű hozzáférés biztosítottága, illetve a korszerű IPTV vételi lehetőség megjelenése. A cégek folyamatosan építik ki saját optikai hálózatukat, itt figyelni kell a rendezési tervünk előírásainak betartására és többlet oszlopsorok kialakításának lehetőség szerinti elkerülésére.

A vételi lehetőség a teljes belterületre kiterjed.

A városban több ütemben térfigyelő kamerarendszer került kiépítésre, mely tovább bővíthető. Ezzel kapcsolatban a teljes településen ki kell építeni az optikai kábelezést, mely által a térfigyelő rendszer is bővíthetővé válik.

4. Mezőgazdasági tevékenység, vállalkozások

Növénytermesztés

Térségünkben a fő mezőgazdasági tevékenységet a *növénytermesztés* jelenti. Az 1-10 ha közötti földterületen gazdálkodók közül 180 fő beintegrálva gazdálkodik az Új Alkotmány Szövetkezetbe. Beművelési költség fejében a szövetkezet megműveli a földjüket. Vannak olyan magántermelők, akik valamilyen szintű gépesítettséggel rendelkeznek, a mezőgazdasági szolgáltatásra eltérő mértékben náluk is jelentkező igényt vagy szövetkezet, vagy magánszemélyek által elégitik ki. Ők átlag 5-50 ha területen gazdálkodnak. Az 50 hektárnál nagyobb területen gazdálkodók száma körülbelül 20 fő, ők általában teljes gépsorral is rendelkeznek. Mezőkovácsházán megközelítőleg 1700 személy rendelkezik östermelői igazolvánnyal.

A szántóföldi növénytermesztésben komoly probléma a „zöldítésnek” való megfelelés. Ez egy új kihívás, melynek meg kell felelnie a növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozásoknak. Településünkön a hagyományos növénykultúrákat (kalászosok, kukorica, őszi repce, olajnapraforgó) részesítik előnyben. Termesztenek ezen kívül étkezési céllal zöldborsót, szárazbabot. Az utóbbi években a piaci igényeknek megfelelő szinte eltűnt a cirok termesztése, csak minimális mennyiséget termelnek, mert megszűntek az átvevő kapacitások. Mind a szántóföldi mind a fóliás zöldségtermesztés elterjedőben van. Szántóföldön a dinnye hódít, néhány termelő több hektáros területen foglalkozik dinnyetermeléssel. A dinnye mellett elsősorban TV paprika termelése folyik, elvétve találkozni hagyma, uborka, karfiol, káposzta, salátatermesztéssel is. Elterjedőben van a csemegekukorica termelése mind fóliásan mind szabadföldi formában.

A tehenészet számára lucerna és silókukorica termesztés történik a szükséges mennyiségben.

A gabonapiac rendezettnek mondható. Azonban az egyes évek termelési volumene természetesen befolyásolja az átvételi árakat.

A növénytermesztés területén mind nagyobb arányban meg jelenni a GÉP program, illetve a közfoglalkoztatás keretében megtermelt áruknak. Ez a saját ellátáson túlmenően lakossági, illetve kereskedelmi értékesítésre is kerülhet. Növelni kell a saját termés tovább feldolgozottság fokának emelését feldolgozó tevékenységekkel (pl. savanyító, szárító, csomagoló stb.)

Állattenyésztés

Az állattenyésztés helyzete tragikus mélyrepülést végzett a településen az elmúlt évtizedben. Az Új Alkotmány Szövetkezet volt a legnagyobb sertéstartó, azonban több éve kénytelen volt felszámolni az állatállományát. Minimálisra csökkent a sertésállomány Mezőkovácsházán és térségében is.

A baromfi és vízi szárnyas tenyésztés helyzete is hasonló képet mutat, amelynek oka a madárinfluenza egyre gyakoribb felbukkanása.

A környékbeli feldolgozók közül a Mezőkovácsházi 2019-ben bezárta kapuit, ezzel nagyon jelentős problémát okozva a munkaerőpiacon, a helyi adóbevételek mértékében és a szennyvíztisztító működési költségeiben.

A korszerűsített és újra megnyitott Orosházi feldolgozó a hízott szárnyasok feldolgozását látja el. Jelenleg pár fő foglalkozik Mezőkovácsházán csirkeneveléssel, kacsá és libatartással is csak néhányan.

A tejelő szarvasmarhák száma magánszemélyeknél minimális, keveseknek van a településen háromnál több állata. Működik viszont a Mezőkovácsházi Új Alkotmány Kft. szarvasmarha telepe, melyben az uniós előírásoknak megfelelő trágyakezelés is megoldódott az előző évek fejlesztései során. Ezen kívül épület felújítások, gép és technológiai beszerzések is történtek az elmúlt időszakban. A Kft. jelenleg is infrastrukturális fejlesztést és állománybővítést tervez. A tejelő szarvasmarhák tartása elég magas támogatási szintet élvez az állattenyésztésen belül.

4.a) Önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok

Az önkormányzati tulajdonban működő társaság tevékenységi köre, helyzete az alábbiak szerint alakul:

- Mezőkovácsházi Településgazdálkodási Kft.
Tevékenységi körei főként feladatellátási szerződések alapján:
 - lakásgazdálkodás, egyéb ingatlan-kezelés,
 - zöldterület-kezelés,
 - közút-kezelés,
 - köztisztasági feladatok,
 - ipari terület vagyonkezelése
 - Strand és Kemping üzemeltetése
 - Piac üzemeltetése
 - Gazdaságélénkítő Program

5. Az önkormányzat által ellátott feladatok és működtetett intézmények, humán erőforrások alakulása

5.a) Köznevelés

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény, valamint a 2011.évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről határozza meg az önkormányzatok közneveléssel kapcsolatos feladatait. A települési önkormányzatok **kötelesek gondoskodni az óvodai nevelésről.**

Az óvoda a köznevelési rendszer részeként elősegíti a gyermekek harmonikus lelki, testi és értelmi fejlődését, készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akarati tulajdonságaik életkori sajátosságaiknak megfelelő, tudatos fejlesztését, a közösségi életre való nevelést. Kiemelt célja a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozás, amely a társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtését segíti, az előrehaladást szolgálja.

Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely kötelező a településen lakóhellyel, tartózkodási hellyel rendelkezők körében.

A fenntartó köteles biztosítani a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztő pedagógiai ellátását, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek egészségügyi, pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkoztatását.

Önkormányzatunk kötelező és önként vállalt feladatai

A városi önkormányzat az alábbi köznevelési feladatokat látja el az önkormányzati és köznevelési törvényben meghatározott **alapellátási kötelezettsége körében.** Kötelezettségének intézményfenntartással tesz eleget.

1. Óvodai nevelés

- ❖ Óvodai nevelést biztosít a gyermekek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig,
- ❖ Teljes-körüen biztosítja az óvodai nevelés keretében folyó iskolai életmódra felkészítő foglalkozást,
- ❖ Segíti a felzárkóztatást, a tehetséggondozást,
- ❖ Alapító okiratban megjelöltek szerint ellátja a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését

A népességfogyás az országos tendenciához hasonlóan városunkat is jellemzi, melynek egyik fő oka az **alacsony születésszám**, a másik az **idő előtti halandóság**, valamint a **vándorlási veszteség felerősödése**. A gyermeklétszám fogyás, változás miatt szükséges a gyermekcsoportok számának évenkénti felülvizsgálata, indokolt esetben a szükséges lépések (bővítés, szűkítés) megtétele.

Köznevelési intézményhálózat

A helyi köznevelési rendszerben az óvodai csoportok a fenntartó által engedélyezett számmal és álláshelyekkel működnek. 2017. január elsejétől a gyermekvédelmi törvény módosításának hatására alapvetően átalakult a gyermekek napközbeni ellátása, mely szerint 3 évesnél fiatalabb gyermekek ellátásának megszervezését minden esetben bölcsődei ellátás keretén belül kell megvalósítani. A három éven aluli gyermekek elhelyezésére a 2011. december 01-én átadott korszerű bölcsődében van lehetőség. Gyermekjóléti alapellátás keretein belül a fenntartó, a köznevelési feladatokat ellátó óvoda intézményéhez csatolt bölcsődei ellátást tart fenn, melyben a bölcsőde önálló szakmai egységként működik.

1. Óvodai nevelés, bölcsődei ellátás a Mezőkovácsházi Négy Évszak Óvoda és Bölcsőde intézményében (összetett, többcélú intézmény)

Az önkormányzat a Mezőkovácsházi Négy Évszak Óvoda és Bölcsőde fenntartásával tesz eleget egyrészt köznevelési kötelező alapfeladatának, az óvodai nevelés biztosításával, másrészt a gyermekjóléti feladatok közül a gyermekek napközbeni ellátását biztosító bölcsődei ellátással.

A város a jelenlegi óvodai hálózatával – három feladat ellátási helyen 218 férőhellyel-minden jelentkező 3. életévét betöltött gyermek óvodai elhelyezését biztosítani tudjuk. A tanköteles korba lépő 5 évesek teljes-körüen óvodai nevelés keretében folyó iskola előkészítő foglalkozáson vesznek részt.

Az intézményben 2024. szeptember 1-től kezdődően 9 óvodai csoportban szerveződik a gyermekek nevelése.

Az óvodai nevelés humán erőforrása 17 óvodapedagógus, 3 pedagógiai asszisztens, 9 dajka és 1 intézményi titkár.

Intézményünk 38 férőhelyes bölcsődéjében 3 bölcsődei csoportban 6 fő kisgyermeknevelő, 1 fő szakmai vezető, 2 fő bölcsődei dajka alkalmazásával biztosítja 20 hetes kortól 3 éves korig, óvodai éretlenség esetén 4 éves korig, illetve sajátos nevelési igényű gyermek esetében 5 éves korig a gyermekek napközbeni ellátását.

2. Alap- és középfokú oktatás

Mezőkovácsházi Hunyadi János Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium

Az iskola fenntartója a Békéscsabai Tankerületi Központ, az általános iskola és a kollégium önkormányzati tulajdonú ingatlanban, vagyonkezelői szerződés alapján működik.

3. Pedagógiai szakszolgálat

A Pedagógiai Szakszolgálat fenntartója a Békéscsabai Tankerületi Központ, a Szakszolgálat vagyonkezelői szerződés alapján használja az önkormányzat tulajdonában lévő eszközöket.

5. b) Egészségügyi ellátás

Az *egészségügyi alapellátások közül a településen* biztosított az alábbi ellátásokhoz való hozzáférés:

- házi orvosi, házi gyermekorvosi ellátás
- fogorvosi ellátás
- védőnői ellátás
- iskola – és ifjúság orvosi ellátás
- központi orvosi ügyeleti ellátás

Háziorvosi-, házi gyermekorvosi ellátás

A háziorvosi szolgálat keretében településünk lakosságát 3 felnőtt háziorvosi és 1 házi gyermekorvosi körzet összesen 5 telephelyen (közülük az egyik Reformátuskovács házában helyezkedik el) látja el a betegeket.

A személyi feltételek adottak az orvosi rendelőben. Jelenleg minden praxis betöltött. Kettő háziorvos és a házi gyermekorvos saját tulajdonú ingatlanában végzi tevékenységét, egy háziorvosi rendelés egyik telephelye a központi orvosi ügyelet rendelőjében, másik telephelye pedig az önkormányzat tulajdonában lévő rendelőben került elhelyezésre.

Fogorvosi ellátás

Az egészségügyi alapellátás keretében Mezőkovácsházán két fogorvosi körzet működik, az egyik vállalkozási formában, a másik tartós helyettesítéssel betöltött. A fogorvosok munkáját mindkettő rendelőben nagy tapasztalattal rendelkező fogászati asszisztensek segítik.

Ügyeleti ellátás

2023. május 01. napjától az ügyeleti ellátás szervezését az állam vette át, mely feladat ellátását az Országos Mentőszolgálaton keresztül biztosítja. Az ügyeleti ellátás Mezőkovácsházán, hétköznapiokon 16.00-22.00 óráig hétvégén 8.00-14.00 óráig érhető el a Mezőkovácsházai járás 18 településének lakosai számára.

Területi Védőnői szolgálat

Jogszábeli rendelkezés alapján 2023. július 01. napjától a területi védőnői szolgálatok működtetését a vármegyei központi kórházak átvették. A védőnői szolgálat pályázati úton felújított, 5800, Alkotmány utca 38. sz. alatti önálló ingatlanát és valamennyi ingóságát a jogszábeli kötelelem alapján használati szerződés keretében az önkormányzat átadta a Békés Vármegyei Központi Kórháznak. Az érintett védőnők és takarítónő foglalkoztatása is átkerült az átvevőhöz.

Iskola-, és ifjúság egészségügyi szolgálat

A házi gyermekorvossal fennálló feladat-ellátási-megállapodás alapján tesz eleget ellátási kötelezettségének az önkormányzat.

A részmunkaidőben foglalkoztatott orvos az iskolai védőnő együttműködésével látja el az óvodákban, általános és középiskolában tanuló gyermekek korcsoportos szűrővizsgálatait, védőoltásainak kivitelezését.

Egészségfejlesztési Iroda

Az önkormányzat feladatai között szerepel az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások, melyek megvalósulását segíti a „Lendületben a kistérség – életmódprogramok a mezőkovácsházi kistérségben” pályázatban megvalósult Egészségfejlesztési Iroda munkája, valamint az alapellátás valamennyi szereplője.

Egészségfejlesztési Iroda Munkatársai jelenleg a Mezőkovácsházi Polgármesteri Hivatal épületében lévő irodájukban fogadják a klienseket, szervezik az életmódváltó programokat, előadásokat, a város és a térség civil szervezetivel, egészségfejlesztéssel foglalkozó szervezeteivel és intézményeivel közösen.

Járóbeteg Szakellátó Intézmény

Az önkormányzat intézményműködtetési feladatának Képviselő-testület döntése alapján 2025. április 01. napjától az önkormányzat intézményén, a Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ, járóbeteg szakellátás intézményegységén keresztül tesz eleget.

A járóbeteg szakellátásoknak helyet adó épület 2011-ben került felújításra DAOP pályázat keretében.

Az intézmény a beutalási rendnek megfelelően Mezőkovácsháza lakosai mellett a további 13 település betegeit fogadja szakrendeléseiben. A szakrendelések diagnosztikai háttérrel biztosítanak a háziorvosok munkájához, ugyanakkor a térség lakosainak a legforgalmasabb szakrendeléseken történő definitív ellátások lakóhelyhez közeli igénybevételét teszi lehetővé.

5.c) Szociális ellátás

A Városi Önkormányzat a város lakossága szociális biztonságának megteremtése és megőrzése érdekében a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény, a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról és szóló 1993. évi III. törvény, valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvényben foglalt alapellátási kötelezettségek alapján, szolgáltatásait integrált intézmény keretében működteti.

A **Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ** - önállóan gazdálkodó intézményként – magában foglalja a szociális és gyermekjóléti alapszolgáltatásokat, valamint a Napközi Konyha üzemeltetését is végzi. Az intézményi struktúra a feladatellátáshoz igazodóan került kiépítésre.

Ennek megfelelően kötelező feladatai között az **alábbi önálló szakmai egységek** alkotják az intézményt:

1. Idősek Klubja - Nappali ellátás
 - Étkeztetés
 - Házi segítségnyújtás
2. Család – és Gyermekjóléti Szolgálat
3. Család és Gyermekjóléti Központ

4. Támogató Szolgálat

5. Napközi Konyha

A Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ szakmai létszáma az elmúlt évek létszámfejlesztésével megfelel a szakmai minimumkövetelményeknek és a képesítési előírások tekintetében is teljesültek a feltételek.

A szakmai egységek, a székhely (Fáy u. 30-32.) mellett további három különböző telephelyen (Fáy u. 30. illetve Alkotmány u. 59., Táncsics u.19.) lévő ingatlanban helyezkednek el. Az intézményegységek a tárgyi feltételek vonatkozásában megfelelnek a minimumkövetelményeknek.

2016. január 1-től járás székhely településként jogszabályi kötelezettségnek eleget téve kialakításra került a Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ keretei között a Család és Gyermekjóléti Központ, mely a Mezőkovácsházai Járás 18 településén látja el a gyermekvédelmi feladatokat. 2019. szeptember 1-től szintén jogszabályi kötelezettséggel a Család és Gyermekjóléti Központ feladatellátása bővül az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységgel. A Mezőkovácsházai Járás 47 oktatási – nevelési intézményének telephelyén lát el prevenció és gyermekvédelmi feladatokat.

Valamennyi alapszolgáltatási egység határozatlan idejű működési engedéllyel rendelkezik.

Az alapszolgáltatások megszervezésével a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában. Ugyanakkor fenti szociális szolgáltatások biztosításával eleget tesz alapellátás körében előírt törvényi kötelezettségeinek.

Nem kötelező feladatként Támogató Szolgálatot működtet az önkormányzat. 2007. szeptember 1-től Végegyháza, Kunágota, Battonya, Mezőhegyes, Dombegyház, Kisdombegyház, Magyardombegyház településekkel intézményi társulási formában kialakított Szolgálat speciális segítségnyújtás a fogyatékos személyek részére.

Dombegyház és Mezőhegyes települések társulásból történő kiválását követően a feladatellátás 6 településen valósult meg, majd 2018. január 1-től Mezőkovácsháza, Battonya, Kunágota és Végegyháza településeken látta el feladatát. A társulásból történő kilépések, valamint egyes települések likviditási nehézségei vezettek ahhoz, hogy 2025. január 1-től már csak 3 településen, Mezőkovácsháza, Battonya és Kunágota településen biztosított a fogyatékkal élők számára a szolgáltatás. Ez a szociális alapszolgáltatás vállalt feladata az önkormányzatnak, amely ellátás azonban az itt élő súlyos hátrányokkal küzdő ellátotti csoportnak nagymértékben segítségére van speciális szükségleteik kielégítésében elősegítve ezzel esélyegyenlőségüket, társadalmi integrációjukat.

A szociális szolgáltatások ellátását biztosító intézményi struktúra egymásra épülő rendszere biztosítja az ellátottak részére az átjárhatóságot, a szakemberek számára pedig a hatékony együttműködés feltételeit. Városunkban a személyes gondoskodás körébe tartozó, önkormányzat által fenntartott szakosított ellátást (tartós bentlakásos, átmeneti elhelyezést nyújtó ill. egyéb speciális szociális intézmény) biztosító intézmény nem működik.

Az alapszolgáltatások tekintetében a minőségi ellátottságot a feladatot ellátók szakképzettsége, szakmai gyakorlata, továbbá a rendszeres és folyamatos önképzése, továbbképzése garantálja.

A szociális alapszolgáltatások körében igény jelentkezik különböző nappali, illetve bentlakásos ellátási formák kialakítására.

A Támogató Szolgálatnál több éve nyújtunk be a gépkocsi cserére pályázatot, ez 2019-ben pozitív elbírálásban részesült, beszerzésre került egy FORD Custom 9 fős gépjármű.

A nappali ellátási formák fejlesztésére a Táncsics 19. szám alatti önkormányzati épület fejlesztésével nyílt lehetőség, a pályázat megvalósítása 2020-ban befejező szakaszába lépett. További fejlesztésre adott lehetőséget a 2022. december 19-én pozitív elbírálásra került TOP-Plusz-3.3.2-21 számú benyújtott pályázat, melynek keretei között a Táncsics 19. szám alatti épület tálalókonyhával, ebédlővel és ételhulladék tárolóval való kibővítése valósult meg, valamint korszerű eszközök, bútorzat kerül beszerzésre.

Napközi Konyhánk korszerűsítése több lépcsőben, a pályázati lehetőségeknek megfelelően valósul meg. Fejlesztése a 2020-ban megkezdődött, a következő körben eszközök vásárlása valósult meg a gyermekétkeztetés fejlesztése érdekében, a következő időszakban a nyílászárók további cseréje, fűtés korszerűsítés és padozatszere került terveink közé. A folyamatos fejlesztést indokoltá teszi, hogy jelenleg már nem csak Mezőkovácsháza, hanem Nagybánhegyes, Végegyháza, Medgyesegyháza és 2025-től Nagykamarás település számára is biztosítja Napközi Konyhánk az étkeztetést.

Külső szolgáltató által működtetett Népkonyha is biztosítja a rászorulóknak részére a napi egyszeri ingyenes étkezés lehetőségét.

Civil szervezetek is végeznek városunkban segítő, támogató, szociális tevékenységet (pl. Adományok Háza Egyesület, Vöröskereszt).

5. d) Kulturális ellátás - Könyvtári, Közművelődési szolgáltatás:

A Mezőkovácsházi Városi Könyvtár a térség egyik leg régebbi és legnagyobb könyvtára. Általános gyűjtőköri nyilvános könyvtár, amely iskolai könyvtári feladatokat is ellát, egyben az információs központ szerepét is betölti, valamint a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer keretében a kistérség tizenhárom településének könyvtári ellátását is biztosítja. Szolgáltatásai rendkívül szerte ágazóak.

A hagyományos könyvtári szolgáltatások mellett (pl.: könyv, folyóirat, könyvtárközi kölcsönzés, információs szolgáltatások, nyomtatás, fénymásolás) a könyvtár lehetőséget biztosít rendhagyó könyvtárhasználati órák, író-olvasó találkozók, különböző kulturális rendezvények (pódium estek), előadások, kiállítások, vetélkedők, helytörténeti tevékenységek, olvasótáborok igénybevitelére - akár kistérségi településeken is.

Az intézmény tevékenységében jelentős szerepet foglal el a pályázatok figyelése, benyújtása és megvalósítása a pénzügyi lehetőségek bővítése érdekében. A sikeres pályázatok lebonyolítása tovább erősíti a jó kapcsolatot a helyi, illetve a térség oktatási, nevelési, közművelődési intézményeivel, alapítványokkal, egyesületekkel. A támogatásokkal többek között lehetőség nyílt állománygyarapításra, rendezvények megvalósítására, számítástechnikai tanfolyamok szervezésére, az iskolai könyvtár gyűjtőkörébe tartozó dokumentumok beszerzésére.

Az intézmény nemcsak pályázik, hanem pályáztat is. „Ültess fát, olvass alatta könyvet!” - szlogennel indította el 2019-ben a „faültető” akcióját, melynek az volt a célja, hogy a magyarországi könyvtárak összefogásával felhívják a figyelmet a környezettudatosságra, a klímaváltozásra és az ültetéshez kapcsolódó programokkal az olvasásnépszerűsítésre. Közel kétszáz könyvtár csatlakozott az akcióhoz és közel ezer fát ültettek el, különböző szemléletformáló programokkal fűszerezve az eseményt. Az akció sikerességét jelzi, hogy az Emberi Erőforrások Minisztériuma Kultúráért Felelős Államtitkárság támogatásával 2020-ban tovább folytatódott a program.

2014. szeptember 30-án került a könyvtár gondozásába a Reformátuskovács házában található Tájház. Mezőkovácsháza Város Önkormányzata az épület felújításánál törekedett a korhűségre, így az ide látogatók egy időutazás részeseivé válhatnak. Az épület régi időkben tükröző enteriőrjéről a Városi Könyvtár, a Balogh György Honismereti Egyesület és a lakosság tagjai gondoskodtak. Rendszeresen tartanak itt kiállításokat, kézműves foglalkozásokat, az udvaron lévő kemence lehetőséget nyújt pogácsa, pizza sütésre. Szívesen fogadnak felnőtteket, illetve gyermek csoportokat szalonasütésre, a szabadidő hasznos eltöltése céljából. A tájház adta lehetőséget kihasználva a könyvtárosok 2015-ben megrendezték az I. Tájházi gyermeknapot, ami mára már hagyománnyá vált. Ingyenes szabadtéri programok várják az ide látogatókat. A Városi Könyvtár dokumentumállománya több mint 40 ezer, a regisztrált könyvtárhasználók száma 985 fő, a lakosság 18 %-a. A könyvtárban külön felnőtt és gyermek részleg működik. Az új dokumentum állomány gyarapítása folyamatos és tervszerű. A 400 m² alapterületű könyvtár adottságai jók, de alapterülete szűkös, a könyvtári feladatok ellátásához nem biztosít optimális feltételeket. Gondot jelent a raktározás. 2019-ben pályázatnak köszönhetően az épület teljes energetikai felújítása is megtörtént, illetve a bútortartó is részlegesen kicserélésre került. Pályázati támogatással megvalósult az épületbe való akadálymentes bejutás, de szükséges a törvény által előírt teljes akadálymentesítés.

A Kalocsa Róza Művelődési Központ legfontosabb feladata a város kulturális életének szervezése, kulturális kínálat nyújtása az ott élőknek, hagyományörzés, hagyományápolás, közösségi munka, új közösségek generálása, működésük segítése, programok kiállítások, tanfolyamok szervezése. Részt vesz a felnőttképzésben, koordináló feladatellátás a kistérségi kulturális életben és a közművelődési, közgyűjteményi feladatellátásban. Az intézmény helyszínt és keretet biztosít a társadalmi élet különböző alkalmainak, részt vesz az önkormányzat és intézményei rendezvényeinek szervezésében, lebonyolításában, segíti a civil kezdeményezéseket. Feladatot vállal közösségi, közművelődési szolgáltatások nyújtásában (információs szolgáltatás, tanácsadás, rendezvényszervezés, közös programok, projektek előkészítése). Otthont ad a város művelődési közösségeinek, kluboknak, szakköröknek, hagyományörző köröknek. Kiemelten kezeli az ifjúság területén megfogalmazódott kulturális igények és szükségletek kielégítését. A szervezet részt vesz a mezőkovácsházi kistérség kulturális életének szervezésében, koordinálásában. A Dél-Békési Kistérség Közkincs Kerekasztalának koordinátora, melynek tagjai a kistérség kulturális területein tevékenykedő szakemberek.

Az elmúlt években a két intézmény azon munkálkodott, hogy a helyi igényeknek megfelelően, a rendelkezésre álló lehetőségek függvényében egyre jobb minőségű, magasabb színvonalú könyvtári ellátást, illetve kulturális életet biztosítson a város polgárainak és a járás lakosságának egyaránt.

Top pályázatnak köszönhetően a tető cseréje és a külső szigetelése megtörtént. Az épületen napelemek elhelyezése megtörtént. De a belső felújítás még nem történt meg az épületben.

2023. július 01-jétől megváltozott névvel, integrált intézményként működik a könyvtár és a művelődési központ. Az önkormányzat képviselő testületének döntése értelmében az intézmény ezen túl a Mezőkovácsházi Városi Könyvtár és Kalocsa Róza Művelődési Központ nevet viseli, ami önmagában is jelzi az összetartozást. Az itt dolgozóknak ez után is az a legfőbb törekvése, hogy a jövőben is a város és a járás meghatározó kulturális központja legyenek, ahova minden mezőkovácsházi és vidéki lakos bizalommal tér be, ahol széles körű, európai színvonalhoz közelítő szolgáltatási palettával álljanak a rendelkezésére minden látogatónak.

Küldetés

Az intézmény a településre és térségére kiterjedően - közgyűjteményi és közművelődési - központi szerepkör betöltésével lehetővé teszi az általa gyűjtött, feldolgozott és megőrzött dokumentumokhoz és információkhoz való idő- és térbeli korlátozás nélküli, egyenlő esélyű, szabad hozzáférést, mely által az egyének vagy közösségek fejlődéséhez is hozzájárul, valamint szolgáltatásaival, sokszínű kulturális és szabadidős programjaival, a művelődő és az alkotó közösségek működésével, közösségi és társadalmi részvétel fejlesztésével, a helyismereti gyűjtemény gazdagításával, feltárásával és őrzésével erősíti a térség és a település lakossága kulturális identitását.

Fő céljai

- A látogatók, olvasók igényeinek kielégítése, az információkhoz való hozzáférés biztosítása. A könyvtárhasználók és a látogatók körének bővítése.
- A gyűjtemény és a szolgáltatások racionalizálása a szakmai színvonal emelése érdekében az értékközpontúság és a jelentkező igények érvényesítése mellett.
- Az információs szerepkör erősítése.
- Az intézmény technikai-technológiai megújítása.
- Művelődő közösségek létrejöttének elősegítése, működésük támogatása, fejlődésük segítése
- A közösségi és társadalmi részvétel fejlesztése
- Az egész életre kiterjedő tanulás feltételeinek biztosítása
- A hagyományos közösségi kulturális értékek átörökítése feltételeinek biztosítása
- Az amatőr alkotó- és előadó-művészeti tevékenység feltételeinek biztosítása
- A tehetséggondozás- és fejlesztés feltételeinek biztosítása
- Kistérségi szerepkör erősítése, szakmai kapcsolatok, együttműködés újjáélesztése

Az intézmény alaptevékenységei

- Fő céljait nyilatkozatban közzéteszi.
- Gyűjteményét és szolgáltatásait a helyi és térségi igényeknek megfelelően alakítja, gyűjteményét folyamatosan fejleszti, megőrzi, gondozza, és rendelkezésre bocsátja, szabadpolcos állományrészsel rendelkezik.
- Tájékoztat a könyvtár és a nyilvános könyvtári rendszer dokumentumairól és szolgáltatásairól, biztosítja a más könyvtárak közötti dokumentum- és információ cserét.
- Közhasznú információs szolgáltatást nyújt.
- Helyismereti információkat és dokumentumokat gyűjt.
- Tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokat tart.
- A közművelődéshez való jog gyakorlása: minden állampolgár számára elérhetővé kell tennünk az általunk nyújtott kulturális javakhoz való hozzáférést
- Közösségi szintér igénybevétele: a kulturális esélyegyenlőség biztosítása
- Közösségi művelődési formák biztosítása
- Szakmai együttműködés, partnerség
- Színvonalas kulturális és szabadidős programok biztosítása

2025-2029 vonatkozó szakmai célok:

- ❖ Kistérségi szerepkör erősítése, szakmai kapcsolatok, együttműködés újjáélesztése
- ❖ Kalocsa Róza Művelődési Központ arculatának és imázsának továbbfejlesztése
- ❖ Kulturális esélyegyenlőség biztosítása

- ❖ Országos és megyei szakmai szervezetekkel való folyamatos kapcsolattartás, együttműködések megvalósítása
- ❖ Korszerű marketing tevékenység alkalmazása, marketing tevékenység fejlesztése (erőteljes hirdetések, honlap működtetése, internet adta lehetőségek kihasználása)
- ❖ Közös gondolkodás a város vezetésével, az intézményekkel, civil szervezetekkel, egyházakkal, csoportokkal, klubokkal és a lakossággal
- ❖ Ifjúsági korosztály bevonása a közművelődési tevékenységekbe
- ❖ Közösségi művelődés erősítése
- ❖ Közösségek, csoportok, klubok, körök, civil szervezetek támogatása, segítése együttműködések generálása
- ❖ Szakmai programok, kulturális rendezvények dokumentálása
- ❖ Kulturális önkéntes tevékenység népszerűsítése, önkéntesek bevonása
- ❖ Közművelődési, közgyűjteményi tevékenység megújulása lakosság igényei alapján (szükséglet felmérés, kérdőívezés, tapasztalatok értékelése)
- ❖ Értékteremtés, helyi értékek népszerűsítése, hagyományos rendezvények megvalósítása, megújulása, hagyományok átörökítése, hagyományörzés
- ❖ Népi kismesterségek, kézműves tevékenység népszerűsítése (kézműves foglalkozások, táborok szervezése)
- ❖ Forrásteremtés (pályázati lehetőségek, támogatókkal való jó kapcsolattartás, gazdasági versenyképesség növelése, piaci igényekhez alkalmazkodva új vállalkozói tevékenységek kialakítása)
- ❖ Épített és a tárgyi környezet állagának megóvása, folyamatos felújítása
- ❖ Folyamatos eszközfejlesztések

Ezen kívül bárki számára elérhető közösségi teret biztosít a vagyonkezelési szerződéssel működtetett Reformátuskovácsné Fejlesztési és Közösségi Központ.

5.e) Sport feladatok

Önkormányzatunk feladat ellátási kötelezettsége:

- meghatározni a helyi sportfejlesztési koncepciót, és gondoskodni annak megvalósításáról,
- a sportkoncepcióban foglalt célkitűzésekkel összhangban együttműködni a helyi sportszervezetekkel, sportszövetségekkel,
- fenntartani és működtetni a tulajdonukat képező sportlétesítményeket,
- megteremteni az önkormányzati iskolai testnevelés és sporttevékenység gyakorlásának feltételeit,
- támogatja az iskolai sportkörök működéséhez, vagy az ezek feladatait ellátó diáksport-egyesületek feladatainak zavartalan ellátásához szükséges feltételek megteremtését.

Mezőkovácsháza város sport- és szabadidős létesítményei

Az Önkormányzat tulajdonában lévő létesítmények:

- Sári Ferenc Sportközpont
- tenispálya
- a Mezőkovácsházi Négy Évszak Óvoda és Bölcsőde tornaszobái és udvarai
- Szabadtéri fitneszparkok a sportpályán, és a régi mozi mellett
- Borostyán Fürdő
- Szabadidőpark

- Túra útvonalak
- Kodály-Mikes utca sarkán található füves terület

A helyi sportéletbe bevonható létesítmények:

- Gimnázium tornaterme
- Általános Iskola tornaterme
- Általános Iskola kézilabda pályája
- Kollégium kosárlabda pályája
- 3 db edzőterem
- Kalocsa Róza Művelődési Központ
- Innovációs, Oktatási és Közösségi Központ udvarán található bitumenes pálya
- Innovációs, Oktatási és Közösségi Központ udvarán található szabadtéri sporteszközök

Sportélet városunkban

• **Óvodai testnevelés**

Az óvodás csoportok mindennapos testnevelésre használják az óvodai tornahelyiségeket. A mindennapos testnevelési órákon a gyermekek játékos formában történő sporthoz szoktatása zajlik és hetente egyszer van nekik „nagy testnevelés” is. Az óvodában már hagyománynak tekinthető a minden évben megszervezésre kerülő Gomba kupa, melyen a részvevő gyermekek a játék és sport örömei mellett a csapatjáték és versenyszellem izgalmával is megismerkedhetnek.

• **Iskolai testnevelés és sport tevékenység**

A 2011. évi CXCV. törvény által szabályozott mindennapi testnevelés szélesíti a nevelési – oktatási feladatok ellátásában a sport, az egészséges életmódra nevelés lehetőségét. A tanórai keretben a testnevelés órák ellátása biztosítja a sportágak választásának lehetőségeit.

A sportkedvelő gyermekek tanórán kívüli sporttevékenységének teret adva az alsó, illetve a felső tagozaton tömegsport foglalkozások kerülnek szervezésre kézilabda és atlétika jelleggel.

• **Városi sportrendezvények**

Mezőkovácsháza Város Önkormányzata a Mezőkovácsházi Városi Könyvtár és Kalocsa Róza Művelődési Központ közreműködésével igyekszik színes, több korosztályt is megmozdító sport programok megszervezésére. Ezen programok egy részét a Rendezvénytervben is szerepelteti, konkrét anyagi támogatás hozzárendelésével (Sakkversenyek, Kovácsházi Hárompróba).

Nagyon fontos, hogy a rendszeres mozgásra nevelést minél fiatalabb korban megszerettessük a gyermekekkel, mert általa egészségesebbek, kiegyensúlyozottabbak lesznek, fizikálisan és mentálisan is fejlődnek, valamint teljesítményük is javulhat az iskolában. Az a tudatosság, amit a sporttal nyer, felnőttként pozitív változásokat fog előidézni személyiségében egy káros szenvedélyektől mentes, a társadalom számára is hasznos és tevékeny, erkölcsös élet reményében.

Ugyanakkor a sport az egészséges életmód része. Térségünk, így városunk egészségügyi mutatói rosszak. A felnőtt lakosság élet-, és szemléletmód változásra sarkallásában is elengedhetetlenül fontos szerepet tölt be a sport, elsősorban a szabadidősport és a civil szerveződések.

5.f) Foglalkoztatás, munkanélküliség

Megnevezés	Mutatószám
Álláskeresői járadékban részesülő nyilvántartott álláskereső (fő)	19
Álláskeresői segélyben részesülő nyilvántartott álláskereső (fő)	39
Nyilvántartott álláskereső (fő)	155
180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső (fő)	46
Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskereső (fő)	31

(2024. december havi adat)

Megnevezés	Mutatószám
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos száma	39
Járási startmunka mintaprogram támogatásban részt vevők havi átlagos száma	63
Országos közfoglalkoztatási program támogatásban részt vevők havi átlagos száma	0
Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma összesen	102

(2024. december 31-i adat)

Legnagyobb foglalkoztató a településen az önkormányzat. Az intézményi alkalmazottakon kívül évente több mint 100 fő munkába állását biztosítja a közfoglalkoztatás és más támogatott foglalkoztatási formák igénybevételeivel.

5. g) Helyi adók

A Városi Önkormányzat 1992. január 1-től vezette be az alábbi helyi adókat:

- építményadó
- magánszemélyek kommunális adója
- vállalkozók kommunális adója
- helyi iparüzési adó
- gépjárműadó

Jelenleg érvényben lévő adónemek:

- építményadó
- idegenforgalmi adó
- helyi iparüzési adó
- gépjárműadó
- talajterhelési díj
- földbérbeadásból származó jövedelem adója

A helyi adók 2024. december 31-i állapota:

Az **építményadó** bevétel 32.392.343 Ft, adózók száma 2518, adótárgyak száma 3369.
Az építményadó hátralék összege 4.641.398 Ft, amely a bevétel 14,32 %-a.

Az **idegenforgalmi adó** bevétel 711.700 Ft, adóalanyok száma 5.
Az Idegenforgalmi adóhátralék összege 0 Ft.

A **helyi iparüzési adó** bevétel 263.471.995 Ft, az adózók száma 875.
A helyi iparüzési adóhátralék összege 9.724.313 Ft, amely a bevétel 3,69 %-a.

A **talajterhelési díj** bevétel 632.530 Ft, adóalanyok száma 25.
A talajterhelési díj hátralék 497 Ft, amely a bevétel 78,6 %-a.

A saját bevételek körében meghatározóak a helyi adókból származók, különösen a helyi iparüzési adóbevétel. Az igazságos közteherviselés elve alapján az önkormányzati feladatok finanszírozhatósága érdekében az adóviselési képességgel rendelkezők továbbra is hozzá kell járuljanak a közösségi kiadásokhoz, mások pedig gondos szabályozással mentesíthetők vagy kedvezményben részesíthetők a teher alól.

5. h.) Lakásgazdálkodás

Az önkormányzat 2024. december 31-én 63 bérlakással rendelkezik. Ez 6 darabbal kevesebb az előző ciklus kezdő állományánál.

A 63 db lakásból 29 db összkomfortos, 28 db komfortos, 1 db félkomfortos, 4 db komfort nélküli és 1 db az elégtelen lakhatási körülmények miatt nem kiadható. A megnövekedett szociális bérlakás igénylések miatt átmenetileg 4 db üresen álló szolgálati lakás szociális alapon került kiadásra.

Sajnos a szociális és egyéb alapon bérbe adható ingatlanok elég rossz állapotúak.

A bérlakások közül 31-et szociális alapon, 19-et költségalapon (ezek a szolgálati bérlakások) 13-at piaci alapon történő bérbeadással hasznosít. A ki nem adott lakások állapota leromlott, akár életveszélyesen rossz. Pályázat útján ezekből 3 lakás újult meg a 2020-as évben.

A bérlők lakbérfizetési morálja kielégítőnek mondható. 2024. december 31. napján a lakbérbefizetésekből adódó kintlévősége a Mezőkovácsházi Településgazdálkodási Kft.-nek 3.494.423,- Ft volt, mely nagyságrendileg az elmúlt ciklus óta nem változott. A bérlakások bérleti díjából származó lakbér bevétel 15.737.361,- Ft volt 2024. évben.

A 175/2019. (V. 23.) sz. kt. határozatával Mezőkovácsháza Város önkormányzatának Képviselő-testülete meghatározta az értékesítésre jelölt ingatlanokat. Az ingatlanok ez elővásárlási joggal rendelkezők részére kerülnek felajánlásra.

Az elmúlt ciklusban a nem fizető bérlők ellen több esetben fizetési meghagyás került kibocsátásra, ezt követően végrehajtási eljárás indult, valamint néhány esetben az illetékes Bíróságnál az ingatlan kiürítésének kezdeményezésére került sor.

A végrehajtónál lévő ügyekből bevétel csak minimálisan realizálódik. Ennek következményeként a bérleti díjból származó kintlévőség csökkenést nem tud mutatni, hisz éves szinten több hátralék keletkezik, mint amennyi a behajtásokból befolyik. Ez volt jellemző már az előző ciklusokban is.

A lakások műszaki állapotáról legutóbb 2024. évben készült széleskörű felmérés, ahol a nyílászárók méreteinek pontos rögzítése is megtörtént. A műszaki állapotfelmérést ajánlott minden ciklusban elvégezni.

Felül kell vizsgálni az önkormányzat lakáspolitikai célkitűzéseit is, melynek lényege a lakásgazdálkodás racionalizálása. A lakásgazdálkodással szemben támasztott követelmény, hogy az önkormányzatnak csak akkora költséget jelentsen a bérlakás állomány fenntartása, valamint állagmegóvása, amennyi az önkormányzati feladatok hatékonyabb ellátását, valamint a bérleti szerződések alapján fennálló kötelezettségek teljesítését segíti elő.

Ennek értelmében szorgalmazni kell a forgalomképes vagyontárgyak közül a leromlott műszaki állapotú, illetve a tömbszerűen elhelyezkedő társasházi bérlakások értékesítését. Ez alapvetően szociális bérlakások és az 1993 előtt létrejött bérleti jogviszonnyal érintett lakások értékesítését jelenti. Ez a probléma a jelenlegi ciklusban is időszerű.

5. i.) Informatika

Város fejlődése szempontjából

- Nagyon fontos szempont a lakosság minél szélesebb körű tájékoztatása ennek érdekében a városi honlap folyamatos fejlesztés alatt áll. Akadálymentesített verzió már rendelkezésre áll, azonban a WCAG 2.0 akadálymentesítési szabványnak történő megfelelés még nem teljeskörű.
- A hivatali weblap és az ügyintézési információk mobil platformokon történő megjelenítése is megvalósítandó célok közt szerepel
- A hírek és médiatartalmak naprakész és átlátható megjelenítése, továbbá a hivatalos facebook oldallal történő szinkronizálás bevezetése folyamatban van, azonban itt körültekintően kell eljárni a GDPR -nek megfelelő adatvédelmi irányelveknek megfelelően
- Igényként merült fel a véleménynyilvánítás, szavazás, problémafelvetés egyszerűbbé tétele a lakosság számára, ezért ennek megvalósításáért is tettünk lépéseket: webes alkalmazás, mobil telefonos applikáció stb.

Önkormányzat szintjén

- Az információbiztonság különösen fontos és kiemelt helyen szerepel az informatikai működés és a hálózatüzemeltetés kapcsán, ezért az információbiztonsági és adatvédelmi feladatok hatékonyabb ellátása érdekében külső szakértő céggel vagyunk szerződésben.
- Szintén aktuális, hogy a Hivatal "fontos szervezet" -nek minősül a 2024. évi LXIX tv. Magyarország kiberbiztonságáról (a továbbiakban: Kiberbiztonsági tv.) alapján, ezért redukáltabb jogszabályi követelményeknek kell megfelelni. Tehát például az adatosztályozás a saját rendelkezésben lévő elektronikus információs rendszerek tekintetében sem előírás, ugyanakkor a kiberbiztonsági tv. 6.§ 9(c) ami biztosan kötelező, tehát legalább az „alap” biztonsági osztályra irányadó követelményeket teljesíteni kell.
- Erre vonatkozó előírásokat pedig a 7/2024 (VI.24.) MK rendelet tartalmazza (továbbiakban: új Vhr.), amely alap követelményként 164 db információbiztonsági előírást definiál, alapvetően 19 fő szempontrendszer alapján az „ellátási lánc

kockázatkezelése” fejezettel bezárólag. Mivel az „alap” biztonsági osztályra vonatkozó követelmények teljesítése kötelező törvényi előírás, ez kihívások elé állítja a Hivatal informatikai szempontból is. Az új Vhr. elsődleges alapját képezi a NIST SP800-53 szabvány (rev. 5 a legújabb), mely tartalmazza a legfontosabb kiberbiztonsági kontrollokat, intézkedéseket. Mi már elég régóta ezeket a nemzetközi információbiztonsági elveket is figyelemmel követjük és ennek alapján alakítjuk az informatikai rendszereket.

- Ezért a fejlesztések és az eddigi informatikai koncepciók is ehhez illeszkednek, mégpedig minimális költségvetési keret ráfordítása mellett. Erre egy példa a jelenlegi fejlesztések alapján az új Vhr. 7.35. „Az elektronikus információs rendszer mentései”, melynek minden alpontja is kötelező.
- A „7.35.4. Megvédi a mentett információk bizalmasságát, sértetlenségét és rendelkezésre állását mind az elsődleges, mind a biztonsági tárolási helyszínen”. Ennek érdekében a Hivatalban 2 db fájlserver funkcionális NAS működik jelenleg, amely szinkron tükrözést is megvalósít és az offline mentés kialakítását is lehetővé teszi a hivatali munka zavartalan működése mellett. Ehhez is közvetlenül kapcsolódik a következő előírás:
- A „18.37.1. Folyamatosan fogadja a meghatározott külső szervezetektől a biztonsági figyelmeztetéseket, tanácsokat és iránymutatásokat.” ... „18.37.4. A biztonsági iránymutatásokat az azokban foglaltak szerint alkalmazza.”
A rendszeresen érkező információbiztonsági riasztások kezelése sem akadályozza jelentős mértékben a Hivatal működését és ez is kötelező!
- Sok esetben ez is munkaidőn kívül történik, pl. az aktív menedzselt hálózati eszközök, routerek, switchek, NAS-ok, fileserver stb. tekintetében.
- Ugyanez igaz naplózási állományok (LOG -ok) elemzésére, a rootkit-ek és kártékony kódok felderítésére stb. és az indukált biztonsági intézkedések végrehajtására. Azonban előfordult már többször az is, hogy a levelezőrendszerben egy-egy melléklet véletlen megnyitása vagy hitelesnek tűnő SPAM helytelen kezelése okozott nem kis fejtörést a az incidens felderítésben akár a napi munka közben is. Az incidens gyanút is komolyan kell venni, emellett a törvény azt is előírja, hogy ezeket jelenteni kell, különösen, ha a Hivatal működését jelentős mértékben akadályozza vagy nem kívánt hatása lehet, rosszabb esetben adatvesztést, információszivárgást okozhat!
- Mivel az elavult operációs rendszerek, különösen, amelyek támogatása is már megszűnt kiemelt biztonsági kockázatot jelentenek, ezek cseréje is folyamatos prioritásban volt, a folyamatos működést lehetővé téve a lehetséges kockázatok redukálása mellett. Amíg nem történt meg az átállás, ezek a rendszerek rendszerszintű hozzáférés korlátozás, futtatási szegmentálás, portátírányítás, stb. beállítások mellett üzemeltek.
A folyamat végére a korábbi Windows XP, Windows 7-es operációs rendszerek a korábbi fejlesztési elveknek megfelelően már leváltásra kerültek. Azonban a Windows 11 újbóli kihívásokat hozott magával így a Windows 10-ről Windows 11-re való átállás újabb fejlesztéseket követel.
- A számítógéppark egységesítése a jelentős anyagi vonzata miatt vélhetően több ütemben fog történni de a Windows 11 bevezetése miatt szükséges és elengedhetetlen a hivatal stabil működése érdekében. A monitorok cseréje továbbra is szükséges főleg az ASP szakrendszert használók körében, hogy megfeleljenek a minimum kritériumoknak és az alacsony képfrissítési frekvencia egészségkárosító hatása sem elhanyagolható tényező.

- Sajnos a hivatal alig rendelkezik működő szünetmentes tápegységgel, pedig ezek pótlása kritikusan fontos adott esetben költséghatékonyság szempontjából is, mivel a gyakori áramszünet és váratlan rendszerleállás nem kedvez az SSD-nek, a memóriának vagy éppen az alaplapnak vagy a tápegységnek. Optimális esetben a bennük levő akkumulátorok cseréje is megoldás lehet, rosszabb esetben a javításuk vagy a cseréjük és újabbak beszerzése is a koncepció részét kell képezze.
- Az is fontos, hogy nem célszerű egy szerver-kliens operációs rendszer szinten teljesen homogén hálózat kialakítása, mivel egy adott típusú kártékony kód, amely akár egy még kihasználatlan sebezhetőség miatt be tud jutni jelentős problémát okozhat. Az adatvesztés már redukált kockázat, ugyanakkor az adatszivárgás vagy zsarolóvírus okozta adatlopás stb. a GDPR miatt adatvédelmi szempontból sem mindegy.
- Az elektronikus ügyintézés napjainkban már alap-elvárásnak számít, mi is biztosítjuk a lehetőséget a weboldalunkon keresztül elérhető elektronikus ügyintézési felületen keresztül, ami folyamatosan bővül a lakosság igényeinek biztosítása érdekében.
- Az épület elektromos hálózata és működési berendezései jelentősen elavultak. Mivel a teljes épületvillamossági berendezések cseréje és az újrávezetékelés már milliós tétel így a kritikus szakaszok cseréje és fejlesztése folyamatosan, lépésenként valósul meg. Első körben a szerverszoba már új elektromos betáplálást kapott közvetlenül a főelosztó szekrényből.
- Az informatikai hálózat sajnos a tervezés és kivitelezés során (1986) alul lett méretezve, ezért a feladatellátáshoz szükséges feltételek, pl. új végpont kialakítása szintén nem egyszerű feladat, gyakran több ráfordítással jár, mint az átlagos becsült érték.
- A jogszabály tehát alapszinten is nagyon sok még megvalósítandó követelményt ír elő, de azt nem határozza meg milyen technológiákkal kell megvalósítani azokat. (és arra sem ad segítséget, hogy milyen módon lehetne).
- Ezért már a következő lépésben a koncepció részét képezi az új Vhr. „19.23.1. ami kialakítja és bevezeti a hamisítás elleni szabályokat és eljárásokat, amelyek magukban foglalják a hamisított rendszerelemek észlelését és annak megelőzését, hogy ezek bejussanak az EIR-be” technikai megvalósítása is. Ez egy összetett folyamat, amelyet bizonyos szervezetek is csak jelentős anyagi ráfordítással tudnak megoldani, de még az sem jelent végleges megoldást a támadási faktorok széles skálája miatt.

6. Környezeti állapot

6.1 Levegőtisztaság-védelem

Légszennyező anyagok emissziója:

A településen az alábbi forrásokból származnak légszennyező anyagok:

- a) Lakóházak, intézmények fűtése
- b) ipari, szolgáltató tevékenység (ÁTI-DEPO szárítási, valamint ki- és beszállítási forgalom)
- c) mezőgazdasági tevékenység
- d) közúti járműforgalom
- e) vasúti forgalom

Fűtésből származó légszennyezés:

A település jelenlegi lakásszáma közel 2700, a vezetékes gázellátás a belterületen biztosított. A gázellátásba bekötött kertes családi házak jelentős részénél jellemző a kiegészítő vegyes tüzelés, melyek használati aránya a gázár emelkedésével, a piaci gázárak megjelenésével együtt folyamatosan növekszik. Az intézményeknél jellemzően gáztüzelés van, azonban épp az előző ciklusban több épületnél a megújuló energiahasznosítás keretében áttértünk a szilárd tüzelésre, ez valamelyest növeli a levegő szennyezettségét a fűtési időszakban.

Gazdasági tevékenységből származó légszennyezés:

Káros mértékű, azaz határérték feletti légszennyezést a helyhez kötött források a jelenleg ismert állapotban nem okoznak. Az üzemi telephelyek légszennyezése jellemzően tüzelőberendezésekből származik. Illékony szerves oldószereket (VOC) felhasználó, jelentősebb üzemi telephely nincs. A külterületi állattartó telepeknél az almos- és hígrágyából származó bűzhatás jelentkezik, de ezek a lakott területtől távol találhatók.

Közlekedés által okozott légszennyezés:

A település belterületén legjelentősebb átmenő forgalmat a 4434-es összekötő út jelenti. Ennek összes forgalma kb.: 4000 E/nap. (forrás: <http://internet.kozut.hu/>). Az út mintegy 3,5 km-es szakasza esik a belterületre.

A vasúti forgalom légszennyező hatása nem jelentős, naponta menetrend szerint közlekedik a Békéscsaba – Kétegyháza – Mezőkovácsháza – Mezőhegyes - Újszeged szárnyvonalon dízel mozdony vontatású szerelvény, valamint alkalmi teherforgalom a jellemző.

Környezeti levegőminőség (immisszió):

A településen immissziós mérőállomás nem működik. A közelben levő nagyobb városok (Orosháza, Békéscsaba) adatai alapján becsülhető, hogy tartósan nem fordul elő határértéket meghaladó légszennyezettség, egyik szennyezőanyag esetében sem. Békés megyében általában jellemző, hogy a szálló és ülepedő por koncentrációja – az időjárási viszonyoktól függően – esetenként meghaladja a határértéket.

A meg növekedett porterhelés jellemzően közlekedési és mezőgazdasági eredetű. A burkolatlan utak, a szántóföldi művelésű területek nagy aránya, a kevés erdőterület, a védőfásorok hiánya egyaránt közrejátszik ennek alakulásában. A gázfűtés elterjedésével a tüzelésből származó szilárd légszennyező anyagok mennyisége korábban kevésbé volt jelentős. Sajnos az utóbbi időkben ismét elszaporodni látszik a szilárd tüzelőberendezések használata. Ezen belül is az jelenti a nagyobb problémát amikor nem megfelelő fűtőanyag kerül elégetésre a kazánban. Az ólmozatlan benzín használatának köszönhetően, 1998 óta a szálló poron belüli ólomtartalom a kimutathatósági határ közelébe csökkent.

Mindezek alapján összességében kijelenthető, hogy a településen a környezeti levegő nem minősül szennyezettnek. A lakóterületre legjelentősebb hatást a település belterületén belüli közúti forgalom, és a tüzelőberendezések által kibocsátott légszennyező anyagok jelentenek. Kedvező adottság, hogy a 4434-es út, a viszonylag széles Árpád utcán vezet, így a lakóházaknál kisebb szennyezőanyag koncentrációk alakulnak ki. Emellett lényeges még a közlekedési és mezőgazdasági eredetű szálló por koncentrációja is, elsősorban szárazabb időjárási körülmények esetén. A jelentősebb üzemi légszennyező források a belterület szélén, illetve külterületen (terményszárítók) találhatók.

Bűz, szaghatással járó tevékenységek:

- c) szennyvíztelep (0124/1. hrsz.)
nyitott szippantott szennyvíz fogadóhely, nyitott iszapszikkasztó ágyak
távolság belterület határától: ~300 m (strand területétől: 500 m)
- a) állattartó telepek
 - a) TSZ tehenészeti telep (0117. hrsz.)
 - b) Az elkövetkezendő időszakban engedélyezésre kerülő állattartó telepek, és a kommunális, inert vagy állati hulladékszállítással foglalkozó vállalkozások telephelyei.

Az állattartó telepek esetén a kellő védőtávolság biztosított.

Belterületen egyre csökkenő számban fordul elő liba-, kacsatömesi tevékenység, ez egy-egy létesítmény esetén max. 200-300 db állatot jelent. Központi jogszabályok szabályozzák az állattartás feltételeit, ennek ellenére előfordulnak panaszok, elsősorban a szaghatás miatt.

6.2 Zaj- és rezgésvédelem

Üzemi zajforrások zajemissziója:

Határérték feletti zajkibocsátás, zajbírsággal sújtott üzemi telephely a településen nem ismert. A MOL körforgalom melletti üzemanyag kútja a megnövekedett forgalom miatt már zavaró zajhatást jelent a környező lakott ingatlanokra. Ez további vizsgálatot és beavatkozást igényel.

Közüti közlekedés zajterhelése:

Legjelentősebb forgalom az Árpád utcán zajlik, mely a település főútja, és egyben a 4434-es összekötő út átkelő forgalmát is levezeti. Az Alkotmány utcán tapasztalható jelentős teherforgalom a mezőgazdasági gépek által, de ez az utóbbi években valamelyest csökkent a mezőgazdasági vállalkozások és telephelyeik tagolódása miatt.

A vasúti mellékvonal forgalma csekély, az ebből származó környezeti zajterhelés a sínpár tengelyétől 25 méterre levő lakóházakra nem jelent nagyobb terhelést.

A buszállomás elhelyezése kedvezőtlen, de egy korábbi vizsgálat tapasztalatai alapján nem okoz határérték feletti zajterhelést.

A belterületi Tárház kiszolgálása okán a nehéz tehergépjármű forgalom egy része a viszonylag keskeny, átmenő forgalomtól mentes Bethlen és a Kodály Z. utcán keresztül zajlott, ahol a szállítási időszakokban jelentős zaj- és rezgésterhelést okozott. A lakosság bevonásával megvizsgálásra majd megépítésre került egy közvetlen kiszolgáló út, illetve a kiszállítás mind nagyobb arányú vasútra terelését kértük a cégtől. A tárház új bekötőút építése jelentős zaj és egyéb terheléstől mentesített közel 100 lakóingatlant.

6.3 Hulladékok kezelése

Veszélyes hulladékok:

Az üzemi, szolgáltató tevékenységekből eredő veszélyes hulladékok gyűjtése, ártalmatlanítása, nyilvántartása a termelők feladata, amelyet az erre vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően végeznek is.

A településen jellemzően az alábbi tevékenységekből keletkeznek veszélyes hulladékok:

- a) állattartás
- b) növényvédő szerek felhasználása
- c) jármű és gépkarbantartás, javítás
- d) egészségügyi ellátás

- e) olajleválasztók (üzemanyag kutak, járműmosók)
- f) fémipari megmunkálás.

Veszélyes hulladékok nem megfelelő kezelése által okozott, vagy a korábbi termelőtevékenységekből hátrahagyott környezetszennyezés nem ismert.

Gyepmesteri telep:

Gyepmesteri telep vagy dögkamra nem üzemel a településen. Az állattartó telepek saját felelősségi körükben gondoskodnak az elhullott állatok, és egyéb veszélyes hulladékok ártalmatlanításáról.

A lakosságnál, illetve a háztáji állattartás során keletkező ilyen jellegű hulladékok begyűjtése, elhelyezése vállalkozási formában, önkormányzati feladat ellátási szerződés keretében működő gyepmester által kerül megoldásra.

A kóbor ebek befogása és előírás szerinti tartása, szintén a gyepmesteri tevékenységet végző vállalkozó megbízásával teljesen megoldott a településen.

Kommunális hulladékok:

Települési hulladékkezelési szolgáltatás:

A keletkező kommunális hulladék becsült mennyisége, a szolgáltató beszámolója alapján számítva: kb. 1.300 tonna/év, mely enyhén csökkenő tendenciát mutat. A kertes, vegyes tüzelésű fűtőberendezéssel rendelkező háztartásokra jellemző, hogy az égethető hulladékok egy részét saját tüzelőberendezéseikben hasznosítják, a szerves hulladékok egy része pedig a háztáji állattartásban vagy komposztálást követően a kertekben hasznosul.

A hulladékok heti egyszeri, rendszeres elszállítása biztosított. A lakóházak területeken műanyag kukás, a lakótelepeknél konténeres (fedeles BOBR kukák) gyűjtés van. A kötelező közszolgáltatást a MOHU-val kötött megállapodás alapján a TAPPE Kft. látja el. Az elmúlt években megoldódott a szelektív hulladék háztól való elszállítása, valamint a lakossági zöldhulladék gyűjtése, elszállítása. Ma már lakótelepek és intézmények is élhetnek a szelektív gyűjtés előnyeivel. A szelektív hulladékszállítás gyakorisága 2025. évtől havi 2 alkalomra nőtt.

6.4 Vízvédelmi szempontok

Felszíni vizek:

Mezőkovácsháza város felszíni vízfolyásai: Száraz-ér, Kutas-éri csatorna. Vízhatalóság területi kategória a 9/2002. (III.22.) Korm. rend. szerint: „*általános*”.

A felszíni vizek – részben a határon túlról érkező szennyezés, részben a rendkívül kis vízhozam miatt - IV-V. vízminőségi osztályba tartoznak. Nyári időszakban a Száraz-ér - a vízkivételek miatt - szinte állóvízzé válik, illetve a meder akár ki is szárad egyes szakaszokon. A víz minősége a mikrobiológiai paraméterek tekintetében IV. osztályba, az egyéb paraméterek vonatkozásában V. osztályba tartozik.

Felszíni vízbe történő bevezetés a strandnál az elhasznált termálvíz, és a szennyvíztisztítónál a tisztított szennyvíz történik. A kisállat feldolgozó bezárását követően a szennyvíztelep által bebocsátott kezelt szennyvíz minősége javult ugyan, de a korszerűtlen tisztítótechnológia miatt gyakran fordult elő kibocsátási határérték túllépés és ennek következtében bírság kiszabása a z üzemeltetőre.

Belvízvédelmi szempontból gondot jelent a Királyhegyes-Száraz éri csatorna gondozatlansága. A nádassal benőtt, évek óta nem kotort csatorna csapadékos időszakokban nem képes elvezetni a belvizet. A víz visszatorlódik a Kutaséri csatornába

is, és korábban a csapadékosabb években magas talajvízszintet okozott a partján található Köztemetőben is. Ez a jelenség szerencsére az utóbbi években nem fordult elő. A csatorna kezelője részéről szükség lenne annak rendszeres karbantartására.

Felszín alatti vizek:

A település a II. prioritási kategóriába tartozik, így már minőségében károsodott felszín alatti víz, földtani közeg károsodását meg kellett szüntetni a kijelölt településeknek. A külön beavatkozást igénylő települések listáján településünk nem szerepel, köszönhetően az alattunk található megfelelő minőségű ivóvízbázisnak.

Felszín alatti vizet veszélyeztetető források:

- a) a lakossági meglévő és nem vízzáró szennyvízgyűjtő aknák, illegális szikkasztások,
- b) állattartó telepek és háztáji állattartás csurgalékvizeti, a nem megfelelő trágyatárolási helyek, a hígtrágya nem megfelelő kezelése
- c) műtrágya és növényvédő szertárolók (pl. AGROKEMOL: Végegyházi út és nagyüzemi mezőgazdasági vállalkozók telephelyei)
- d) a felhagyott, műszaki szigetelés nélküli kommunális hulladéklerakó (itt talajvíz-figyelő kutak vannak telepítve, az üzemeltető tájékoztatása alapján eddig szennyeződést nem tapasztalható)
- e) benzinkutak
- f) A mezőgazdasági termelők által engedély nélkül létesített fűrt majd felhagyott kutak egyre növekvő száma.

Folyékony települési hulladékok kezelése:

A gyűjtőaknában gyűjtött kommunális és szociális folyékony hulladékokat szippantó kocsival szállítják be a kijelölt Mezőhegyesi szennyvíztelep fogadó műtárgyába, a Mezőkovácsházi telep csak a közcsonornán beérkező szennyvizet fogadja be. A közszolgáltatást, szerződés keretében a Beton Recycling Kft. látja el.

7. A település hazai és nemzetközi kapcsolatrendszere

Mezőkovácsháza a statisztikai kistérség és a járás központja. Mezőkovácsháza közigazgatási múltjára és gazdasági-kulturális örökségére tekintettel, hivatott arra is, hogy összefogja a Dél-békési kistérség településeinek közigazgatási, kulturális folyamatait, ezért a gazdasági program a kistérségi szerepkör erősítését is célozza.

Közigazgatási központ a kistérség településeinek meghatározott körében a földhivatal, a munkaügyek, a gyámhivatal, az építésügyi hatóság és az okmányiroda vonatkozásában. Az elmúlt évtizedben megtörtént a járások visszaállítása. Városunk történelmileg ezt a szerepkört már betöltötte, és a térségben a központi elhelyezkedése, és megközelíthetősége szempontjából kedvező adottságokkal rendelkezik ahhoz, hogy ezt a szerepet ismételtén betöltse. A Járási Hivatal elhelyezése érdekében biztosítottuk az Árpád u. 169. sz. alatti ingatlant a Kormányhivatal részére. A városunkban működő, a területi feladatot ellátó intézményekkel a kapcsolatunkat megerősítettük, valamint saját intézményeinknél is szorgalmazzuk a térségi feladatok ellátását, szélesítését.

Önkormányzatunk tagja a Dél- Békési Többcélú Kistérségi Társulásnak, melynek székhelytelepülése. A társulás önálló munkaszervezetének felállása után is elvi jelentőségű, hogy a munkaszervezet Mezőkovácsházán működjön. A társulásból az előző ciklusban kilépett néhány önkormányzat és feladatai közül több is állami ellátásba

került át, így tevékenysége kiüresedett. A környező önkormányzatok különböző formákban próbálnak együttműködni egymással melyekbe Mezőkovácsházát jelenleg még kevésbé vonják be. Ezen a helyzeten változtatni kell, erősítve a kistérség vezető szerepét és összefogással javítani a térség érdekérvényesítő képességét.

Testvértelepülés kapcsolatunk van a romániai Szemlak, Vinga, Menyháza valamint Parajd településekkel. Ugyanakkor a határ menti települések, és a közelben levő nagyváros Arad nyújtotta lehetőségek megkeresése a közös gazdasági kapcsolatok kiépítésére is fontos lehet a térség és városunk gazdasági felemelkedése szempontjából. Újra élesztve, és folytatva a történelmileg kialakult gazdasági, kulturális tradíciókat. Ebben jelentős segítséget nyújt a schengeni határ megszűnése országaink között.

8. A település jelenlegi állapotában meglévő gyenge és erős pontok (SWOT analízis)

Erősségek	Gyengeségek
Jól szervezett önkormányzati intézményhálózat, központi földrajzi elhelyezkedés a közlekedés vonatkozásában, jó megközelíthetőség. Szabadidős lehetőségek (halászat-vadászat) túrázás, fürdő, kemping. Közigazgatási központ intézményeinek jelenléte (Járási Hivatal Osztályai, Munkaügy, Földhivatal, Okmányiroda, NAV stb, Rendőrség, Tűzoltóság). Járasközponti települési státusz. Középfokú oktatási intézmény megléte. Járóbeteg ellátás. Határ menti fekvés, Arad közelsége, az ország legkiválóbb minőségű termőföldjei. Termásvízforrás ami geotermikus rendszer kialakítására is megfelelő új kutak kiépítésével. Gyógyvíz minősített termásvíz, kiváló minőségű ivóvízkészlet, és termőföld, teljes csatornázottság. Apróvadászatban való gazdagság, védett értékes terület (Szárász-ér környezete). A szolgáltatások működését segítő háttérintézmények jelenléte (Orvosi Ügyelet, Mentőállomás, Szakrendelő intézet, Pszichiátriai Betegek Otthona) szakképzett humán erőforrás.	Szakképzett humán erőforrás egyre nagyobb hiánya. Népeségfogyás, munkahelyek hiánya, alacsony munkabér. Önkormányzati intézmények és lakások elhanyagolt állapota, a gyógyfürdő és kemping kihasználatlansága. Termálkút kora és alacsony vízáradó képessége. Magas adóhátralék, és kintlévőségek, fizetési hajlandóság romlása, pályázati önrő hiánya. Erdő és fa hiány. Gazdaság elmaradottsága, egyes irányokba rossz minőségű országos, illetve helyi közúthálózat, rossz közúti tömegközlekedési kapcsolatok. A helyi szociálpolitika nem élvez prioritást, a szakmai lobbij hiánya, önkormányzati anyagi erőforrások hiánya, alacsony szakmai presztízs. Képzetlen munkaerő. Elavult, lassú számítógépek intézményi szinten. Szoftver hiányosságok (vírusvédelem, különböző irodai programok). Papíralapú információközlés még magas aránya. Számítógép-kezelői ismeretek hiánya. A fiatal, szakképzett humán erőforrás elvándorlása, utánpótlás hiánya.
Lehetőségek	Veszélyek
Turizmus (falusi, gyógy, fizető vendéglátás, túrázás, lovas) fellendítése. Sok eladó ingatlan. Kistérségi, járási összefogás erősödése, hagyományok teremtése és fenntartása, oktatási-kulturális központtá válni (tanügy-igazgatás, gyógypedagógia, logopédia, könyvtári szolgáltatás, közművelődés, felnőttképzés, járásközpont). Mezőgazdasági feldolgozóipar telepítése, külföldi gazdasági kapcsolatok kialakítása. Meglévő felhagyott ipari területek rehabilitációja (barnamezős beruházások), ipari terület kihasználtságának növelése. Közmunkaprogramok, adóhátralék csökkentése, fásítás, erdősítés, vadászati lehetőség. Termálkút, geotermikus, illetve egyéb zöldenergia, biogazdálkodási lehetőségek. Szennyvízhálózat, illetve közművesítettség csaknem 100%. A kistérségi központi funkció érvényesítése (szociális és gyermekjóléti szakmai központként működés), az egészségügyi ellátórendszerrel történő együttműködés, a törvényi szabályozás a saját otthonban és lakókörnyezetben történő szociális ellátást preferálja.	Előregedés, elvándorlás, munkanélküliség növekedése, termelők kiszolgáltatottsága határ menti elhelyezkedésből eredő környezetszennyezés, állatbetegségek. Termásvíz kút vízáradó képességének csökkenése. Gazdálkodó egységek megszűnése (felszámolása, végelszámolása), működési környezetük romlása, fizetőképes kereslet visszaesése. Nyitott határ miatti bűnözés és az ellene való védekezés feladatai és költségei. El-sivatagosodás hosszú távú veszélye, talajszerkezet romlása, szélsőséges időjárás problémái. Szellemi kiürülés társadalmi és helyi közösségi veszélyei. A civilszervezetek által nyújtott szociális szolgáltatások ingyenessége, a szolgáltatási szükségletekkel bírók fizetéseképtelensége, magasan kvalifikált és fiatal szakemberek elvándorlása. Infrastrukturális elmaradottság egyes területeken. Alig néhány nagyobb munkáltató tevékenységtől jelentősen függő pénzügyi, gazdasági, adózási eredmények. Csökkenő munkahelyek száma.

IV. Fejlesztési Konceptió

1. Településfejlesztési politika, alapelvek

Környezeti adottságait tekintve Mezőkovácsháza jó helyzetben van, hiszen a település természeti környezetének meglevő adottságai jól fejleszthetők. Éppen ezért a szükséges infrastrukturális fejlesztésekkel, a zöldterületek, illetve zöldterületi jellegű intézmények bővítésével, fejlesztésével a természetes környezet értékei megóvhatóak, erősíthetők, elősegítve ezzel a kedvezőbb életkörülmények kialakulását, amely vonzóbbá teheti az itt lakást.

A település 2004-ben elfogadott rendezési terveinek felülvizsgálatát legkésőbb a ciklus elején, 2025-ben meg kell kezdeni. Ezt megelőzően elkészítendő a településfejlesztési koncepció, melynek alapjául szolgálhat jelen gazdasági program, illetve az nem régiben felülvizsgált Integrált Településfejlesztési Koncepció. A településfejlesztési koncepció, illetve a rendezési terv megalapozott előkészítését már a ciklus elején, a legszélesebb nyilvánosság bevonásával meg kell kezdeni.

Az egyik legfontosabb településfejlesztési cél az előző önkormányzati ciklusban előkészített és elnyert pályázatok megvalósítása. A TOP pályázatok hiánytalanul megvalósultak városunkban, viszont a TOP_Plusz pályázatokból mindössze néhány zárult le és van amelyik még az előkészítés szakaszában tart.

Több pályázatunk az előkészítés szakaszában áll (tervezés, közbeszerzés), illetve többenél hamarosan megkezdhető a megvalósítás.

A legnagyobb probléma és ezáltal feladat, a több éves tervek és költségvetések összhangba hozása az időközben bekövetkezett változásokkal. Ez folyamatos egyeztetést és változtatást igényel az elnyert pályázatoknál. A korábbi magas árajánlatokkal ellentétben jelenleg a túlzóan alacsony ajánlatokkal szembesülünk, amit az építőipar jelentős lassulása okoz. Ez magában hordozza a nem megfelelő minőségű teljesítés veszélyeit.

Csak a közreműködő szervezetekkel való szoros együttműködés teheti lehetővé az elnyert pályázatok megvalósítását az összes lehetséges intézkedés megtétele mellett.

Ez nagy kihívást fog jelenteni a teljes ciklusban a pályázatokban közreműködők részére, és egyúttal az elmúlt időszak tanulságait levonva kell elkészíteni az új ciklus pályázatait, fejlesztéseit.

1.a) Az Önkormányzat településfejlesztési politikájának legfőbb célkitűzése, hogy az önkormányzati vagy a Képviselőtestület ciklusa alatt olyan formában rendeződjön át, hogy a nem fenntartható vagyoni elemek értékesítésre kerülhessenek. Csak olyan fejlesztések vállalhatók, melyekkel a megvalósuló épületeket, fejlesztéseket, eszközöket, programokat a működtetés során is zökkenőmentesen finanszírozni lehet, illetve azok önkormányzati szinten kiadáscsökkentést jelenthetnek, vagy széles lakossági rétegeket szolgálnak ki.

A fejlesztéseknek elő kell segíteni az „energiatudatosság”, az „önellátó város” és az „értékteremtés” körébe tartozóan megfogalmazott célok megvalósulását.

1.b) Az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó megoldások

Az Önkormányzat Képviselő-testülete a gazdasági elképzelései között fontosnak tartja az egyes közszolgáltatások (különösen a kötelező feladatok tekintetében) biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó intézkedéseket. Át kell tekinteni a nem kötelező feladatok ellátásának további lehetőségét, a finanszírozásuk átcsoportosítását nem önkormányzati források bevonásával.

Szintén át kell gondolni az önkormányzat intézményi felépítését, az önkormányzati cégek, intézmények feladat- és létszám racionalizálását lehetőleg még a ciklus első évében. Elkerülhetetlennek látszik olyan intézkedések megtétele, melyektől teljes önkormányzati szinten jelentős költségmegtakarítás származik.

Valamennyi, a továbbiakban részletesen ismertetett fejlesztési javaslat a fenti célok elérését szolgálja.

2. Városfejlesztés- és üzemeltetés, városrendezés, gazdaságfejlesztés

2.1. Lakóterületek fejlesztése területén

a) Városrész rehabilitáció.

Az élehető város projekt keretein belül a városközpont tervszerű, komplex fejlesztése. Ezen túlmutatóan a kapcsolódó területeken is fontos feladat a fejlesztések ütemezése.

Ki kell jelölni a városközpont rehabilitációs területét Reformátuskovácsháza településrész vonatkozásában is, valamint a jelenlegi turisztikai, sport akcióterületek fejlesztési igényeinek kijelölése, pontosítása.

A meglévő Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) következő felülvizsgálata a jelen gazdasági program célkitűzéseivel összhangban, hogy a következő uniós és hazai támogatási ciklusban a pályázataink alapját képezhesse. A kijelölt akcióterületen élő lakosság, civil-, és gazdálkodó szervezetek bevonása a rehabilitáció és fejlesztés előkészítésébe, tervezésébe és megvalósításába a pályázati lehetőségeink figyelembevételével.

b) Lakótelkek, közterületek városképi megjelenítésének javítása.

Jogszabályi lehetőségek kihasználásával az ingatlan tulajdonosok, használók részére előírni a telkek, közterületek rendbe tételét, folyamatos gondozását. Önkormányzati eszközpark és a feladatellátás minőségének, ellenőrzésének fejlesztésével a nagyfelületű közterületek gondozásának javítása. Az önkormányzat által megalkotott Települési Arculati Kézikönyv és a településkép védelmi helyi rendelet ennek megteremti az alapjait.

2.2 Intézményhálózat fejlesztése területén

a) Önkormányzati intézmények akadálymentesítése.

Folytatni szükséges a megkezdett akadálymentesítési munkákat. Az egyes épületek bármilyen felújítása, korszerűsítése kapcsán elsődleges feladat az épület akadálymentes megközelítése, és legalább földszintjének akadálymentes használatának biztosítása.

b) Önkormányzati intézményi épületek energia-hatékony korszerűsítése.

A több épületen már elvégzett, és jelentős energia megtakarítást biztosító felújítási, korszerűsítési projektek folytatása. Valamennyi intézménynél cél a nyílászárók cseréjének, a fűtési rendszerek korszerűsítésének és lehetőség szerint az épületek teljes hőszigetelésének és alternatív energiatermelő rendszerek telepítésének elvégzése. Az energiatudatos fejlesztések elvégzése már rövidtávon is jelentős energiafelhasználás csökkenést eredményez önkormányzati szinten.

- c) Térségi központi szerep erősítése.

A város kistérségi központi szerepének megőrzése valamennyi intézmény hatékony közreműködésével. A járási igazgatási központ kialakításával a központi szerepvállalás jelentős erősítése.

2.3 Gazdasági területek fejlesztésével kapcsolatban

A gazdaságfejlesztéssel kapcsolatos feladatoknál fontos szempont legyen a programok kistérségi szintre való emelése, közös fejlesztések megfogalmazása.

„Önellátó város” szemlélet továbbfejlesztése az energiatudatosság és **„értékteremtés”** az önkormányzati feladatok ellátása területén!

- a) Alternatív, megújuló energia-források hasznosítása.

a.1.) Napenergia

A megújuló, zöldenergia hasznosítási lehetőségének feltárása, pályázati keretek között a szükséges tanulmányok elkészítése. Az önkormányzat rendelkezésére álló eszközökkel a közigazgatási területen megvalósítani tervezett zöldberuházások támogatása. Saját, önkormányzati energetikai beruházások folytatása, lehetőség szerint valamennyi intézményi épületre kiterjedően.

a.2.) Geotermikus energia

A geotermikus energia komplex hasznosítási lehetőségének kihasználása pályázati forrásokból, vagy külső befektető segítségével. Egyrészt lehetőség nyílik a gyógyvizek gyógyászati felhasználás előtti és utáni energetikai hasznosítására, vagy önálló geotermikus energiahasznosításra. Ehhez a rendelkezésre álló Geotermikus Városfűtés Mezőkovácsházán megnevezésű tanulmányterv továbbfejlesztése, komplex program kidolgozása a pályázatok igényelhetősége érdekében. A rendelkezésre álló pályázatok kihasználásával törekedni kell arra, hogy ebben a ciklusban megvalósítható legyen a geotermikus intézményi fűtésrendszer kialakítása. Távlati célként a tömblakások geotermikus fűtésének tanulmányát is célszerű elkészíttetni.

Bármely lehetőség kiaknázása biztosíthatja a város teljes intézményrendszere (önkormányzati és megyei fenntartású egyaránt) számára a gazdaságos és fenntartható energia-felhasználást és üzemeltetést, az energetikai függőség (gáz) feloldását, az önálló energiaellátás biztosítását. E körben meg kell vizsgálni a termálvíz mezőgazdasági célú felhasználásának (fóliasátor, üvegházfűtés stb.), illetve a lakosság bevonásának lehetőségeit.

A GÉP program keretében kialakított termálfűtéses, automata fóliasátor eredményes működésének feltételeit mindenképpen meg kell teremteni a megfelelő szakemberek bevonásával.

- b) A Kormány zöldgazdaság-fejlesztési programjának helyi lehetőségei.

Az a) pontban részletezetteken túlmenően további zöldenergia termelési lehetősége vizsgálata, önkormányzati eszközökkel történő támogatása. Energiahatékonysági programok (lakó, közintézmény, zöld kkv alprogramok) pályázati lehetőségének figyelemmel kísérése, lehetőség esetén azok megvalósítása.

- c) Mezőgazdasági termékek feldolgozásának, csomagolásának elősegítése. A gazdasági társaságok, vállalkozók támogatása a település kiváló mezőgazdasági adottságait kihasználó tevékenységek mind magasabb színvonalú ellátására, az újrafeldolgozás szintjének emelésére.
- d) Ipari terület, inkubátorház kialakításának támogatása, az ebben való önkormányzati közreműködés. Ipari terület alpinfrastruktúrája teljesen kiépült. Az épületállomány felújításával, korszerűsítésével kell még vonzóbbá tenni a terület szolgáltatásait, adottságait. A zöld és barnamezős beruházások, valamint a Kormány vállalkozásfejlesztési programjainak támogatása az önkormányzat eszközrendszerével.
- e) A település vagyongazdálkodásának tervszerű kialakítása. A vagyontárgyak közül a gazdaságosan nem fenntartható vagyoni kör (pl. kijelölt lakások, nem lakáscélú egyéb ingatlanok) értékesítésének, egyéb hasznosításának előtérbe helyezése. A feladat felelősségteljes és üzletileg is megtérülő ellátása érdekében kiszervezés gazdasági társasági formába.
- f) Települési közszolgáltatások kapcsán a kijelölt közszolgáltatókkal fokozott együttműködés, az ellátás színvonalának folyamatos emelése érdekében.
- g) A Szántódi üdülő további korszerűsítése, fejlesztése és a Mártélyi üdülővel együtt a működtetésükben a kihasználtság növelése.

2.4 Értékvédelem területén

- a) Tájház fejlesztése.
A Táncsics u. 26. sz. alatt kialakított tájház fejlesztése. A városban működő helytörténeti szakkör, egyesület, illetve elhivatott magánszemélyek bevonásával közmunkaprogram keretében a melléképület felújítása, kerítés létesítése, udvar fejlesztése. A tájház berendezése a Könyvtár helytörténeti gyűjteményére alapozva. A látogathatóvá tétel, illetve foglalkoztató, műhelymunka végzés lehetőségének megoldása. Helytörténeti eszközlétár elkészítése. Tájházon belül jurta elhelyezése táboroztatás céljából, illetve tusolók kialakítása. A tájház főépületének folyamatos karbantartása.
- b) Az intézmény, a Honismereti Egyesület tevékenységi köréhez kapcsolódó belső és szabadtéri foglalkoztató továbbfejlesztése a Könyvtár mögötti területen, a Táncsics utcai volt Posta ingatlanán, illetve a volt „KISZ-tábor” hasznosításával.
- c) Reformátuskovácsháza településközpont épületeinek rekonstrukciója, funkcióváltás lehetőségének kiaknázása.
- d) Kegyeleti park rendezése, folyamatos karbantartása, látogathatóvá tétele, és a kriptasor felújításának folytatása.

2.5 Közlekedés-fejlesztéssel kapcsolatban

- a) Országos külterületi utak korszerűsítése érdekében együttműködés a kistérség önkormányzataival. El kell érni városunk közúti kapcsolatainak jelentős javítását, az ország vérkeringésébe történő becsatlakozás érdekében. A Makó – Gyula útvonal korszerűsítésével a Gyulai kórház elérésének javítása.
A Mezőkovácsháza - Medgyesegyháza útszakasz felújításának teljessé tételével a megyei közigazgatási központba való eljutás minőségi javítása.
A Mezőkovácsháza országos közutak belterületi átkelési szakaszainak teljes felújítása, jól használható parkolóhelyek kialakítása. Az Árpád utca – Alkotmány utca kereszteződésében körforgalmú csomópont kiépítése, az Alkotmány utca déli szakaszáról a nehézgépjármű forgalom áterelése az országos közutakra.
- b) Belterületi utak felújításának, korszerűsítésének folytatása, útépítés.
A korábbi évekhez hasonlóan folytatni kell a burkolt útjaink korszerűsítését, törekedve a magasabb műszaki színvonalú pályázatra, kivitelezésre. Több burkolt utunk állapota leromlott, a használhatóság határán van. Középtávú terv szükséges az utak felújítási sorrendjének megállapítására, ebbe figyelembe véve az előttünk álló pályázatok közlekedésfejlesztési támogatásának lehetőségeit, feltételeit.
A burkolatlan, földes utcákban a szilárd burkolatú úttest kiépítése elsődleges fontosságú.
A meglévő útalapos utcákban a burkolat felületének lezárása, ezáltal pormentes kialakítása is elsődleges az ott lakók egészsége érdekében. Pályázati feltételek rendelkezésre állása szükséges megvalósításukhoz.
- c) Kerékpárút hálózat
Az Árpád utcai kerékpárút újjáépítése közlekedésbiztonsági szempontból és a lakossági igények okán is prioritást élvez. Pályázati eszközök hiányban a közmunkaprogram keretében, saját kivitelezésben részlegesen már felújításra került a meglévő kerékpárút nyomvonala. Ennek befejezése az élhető település pályázat keretében valósul meg a ciklus elején. Az Árpád utcai kerékpárút végleges felújítása után a teljes szakasz kitáblázása és „újra forgalomba helyezése” szükséges, ezzel a közúton és járdán történő balesetveszélyes kerékpárforgalmat megszüntetve.
A települések közötti kerékpárút hálózat kiépítése is célként fogalmazható meg Mezőhegyes és Battonya irányába, illetve turisztikai célok elérése érdekében a 67. majorba, illetve a horgásztóhoz, majd tovább Medgyesegyházáig.
- d) Járdák
A városközpontban várhatóan több járdaszakasz teljesen újjáépül az élhető települések pályázati forrásából. Nagyon fontos a rossz állapotú járdák felmérése, járdafelújítási ütemterv készítése.
Sokkal nagyobb figyelmet kell fordítani arra, hogy minden utca legalább egy oldalán jó minőségű járda tegye lehetővé a babakocsival, kerekesszékekkel történő közlekedést!
A belterületi közúti közlekedéssel kapcsolatban a 2001-ben készített helyi Közlekedésfejlesztési Konceptió felülvizsgálata szükséges, ebben javasolt ütemezni a járdaépítéseket és felújításokat, parkolók létesítését, felújítását.

e) Parkolás

A városi közlekedés parkolási helyzetén javítani szükséges.

A szolgáltató és kereskedelmi egységek zömmel az Árpád utca – Alkotmány utca, illetve Reformátuskovácsházán a Táncsics utcán helyezkednek el, így a parkolási igény döntő többsége is itt jelentkezik. A parkolók nagy részének állapota leromlott, felújításuk szükséges. Különösen az Árpád utcán, illetve az Alkotmány utca egyes szakaszain a parkolóhelyek számának növelése valós igény.

Nem megoldott az Általános Iskola parkolási igénye, az Alkotmány utcai butiksorok parkolási igénye és az Árpád utca központi szakaszán lévő intézményi, üzleti funkciók teljes parkolási igénye. Ezen kiemelt területekre parkoló felújítási és létesítési program kidolgozása javasolt, illetve a pályázati lehetőségekben ki kell használni ha forrás igényelhető e célra.

f) A külterületi utak, dűlőutak helyzete.

A jelenleg önkormányzati tulajdonú külterületi földutak rendezéséhez használható vontatható földgyalu felújításával meg kell kezdeni, majd folyamatosan biztosítani kell a dűlőutak megfelelő állapotát. E tevékenységbe be kell vonni a termőföldek tulajdonosait, akik döntő mértékben használják ezen utakat. További városüzemeltetési eszközfejlesztéssel biztosítani kell a saját erős útkarbantartást.

A burkolt külterületi útjaink mindegyike felújításra került, így megkezdődhet a legfontosabb igényeket kiszolgáló külterületi utakon új burkolt utak megépítése.

g) Árpád – Alkotmány utcai csomópont korszerűsítése

Pályázati lehetőség rendelkezésre állása esetén a legbiztonságosabb megoldást körforgalom építése jelentheti. A megvalósítás érdekében szorosan együtt kell működni az országos közút kezelőjével. A körforgalom tervezése, engedélyeztetése a BMVA-al közösen megvalósult.

h) Valamennyi buszmegállóban biztosítani kell a fedett várakozás lehetőségét és ülőpad, valamint szeméttároló kihelyezését.

i) Megfelelő tapasztalatok birtokában a vasútállomás épületek üzemeltetési szerződését meghosszabbítva továbbra is biztosítani kell a lakosság kulturált várakozási feltételeit. A MÁV lakások, épületek és területek átvételével javítani kell a területek kulturáltságán, gondozottságán.

j) Kistérségi vagy városi szinten az útüzemeltetői feladatok saját szervezetben történő ellátását fejleszteni kell.

2.6 Közműellátás, illetve egyéb infrastruktúra fejlesztése területén

a) A szinte teljesen kiépült szennyvízhálózat bővítése a II. ütemben elmaradt utcákban (pl. Vásárhelyi út, Árpád köz stb.). Fontos szempont a lakossági rákötések számának növelése, illetve az önkormányzati ingatlanok (pl. Fürdő, Kemping stb.) teljes körű rákötése. Az Árpád közben található 6 db lakás szennyvízcsatornára való rákötése elsőbbséget élvez.

- b) A belterületi csapadékvíz hálózat rendbe tétele, a szikkasztóárkok szabványos kialakítása. A városközpontban az élhető település pályázaton belül meg kell oldani a csapadékvíz szikkasztását, elvezetését a helyben tartás optimális arányának kidolgozásával.
A külterületi csatornák kezelőinél el kell érni a medrek tisztítását és folyamatos karbantartását, ezzel a megemelkedett talajvízszint csökkentését.
- c) A belvárosi légvezeték rendszer földkábelre történő átépítésének folyamatos megvalósítását, a közművek esetleges beruházásaihoz, illetve a városközpont rehabilitációjához kapcsolódva.
- d) Az Alkotmány utcai köztemetőben vizesblokk kialakítása, fásítás megvalósítása, új temetői központ kialakítása.
- e) A Reformátuskovácsházi köztemetőben parkosítás, vizesblokk létesítés.
- f) Egységes térinformatikai rendszer önkormányzati szintű felfektetése, ebbe integrálva a különböző szakági nyilvántartásokat (pl. közműnyilvántartás, temetőkataszter, zöldkataszter stb.)

2.7 Turisztika fejlesztése területén

- a) Egészségturizmus feltételeinek megteremtése.
A rendelkezésre álló kiváló minőségű gyógyvízre épülve orvosi szolgáltatások telepítése a fürdő- kemping komplexumhoz. Hosszabb távon a gyógyfürdő megnevezés megszerzése, az ehhez szükséges fejlesztések megvalósítása pályázati lehetőségek kihasználásával.
A balneológiai tevékenységek bevezetéséhez szükséges orvosi-gyógyfürdői együttműködés feltételeinek megteremtése. Ehhez szorosan együtt kell működni e területen járta egészségügyi szolgáltató céggel.
- b) Fürdő és kempingfejlesztés
„Mezőkovácsháza Borostyán Strandfürdő és környezetének fejlesztése” című projekt megvalósítását előtérbe kell helyezni.
Az előző években elkészült egy Megvalósíthatósági tanulmány és egy Üzleti modell egy komplex fürdőfejlesztési projektről. Ennek lényege egy 1400 m² alapterületű wellness, konferencia, vendéglátó és szálláshely típusú épület megépítése, belső és külső medencékkel és termáltó kialakításával. A projekt keretében új főbejárat, új parkolók és zöldterületek kerülnek kialakításra.
Mindent meg kell tenni a beruházás megvalósításához szükséges források előteremtésére akár pályázati, és/vagy befektetői, és/vagy működtetői vagyron bevonásával. A projekt építési engedélyezési terve elkészült, engedélyeztetése folyamatban van.

Ezen kívül készültek tervek a meglévő fürdő rész felújítására, fejlesztésére vonatkozóan is. Ebben különösen a gyógymedence és környezetének korszerűsítése, valamint a főépület felújítása szerepel. A megvalósítás érdekében benyújtott pályázatok eddig nem nyertek támogatást. Vizsgálni kell különösen határmenti együttműködés keretében történő forrasszerzés lehetőségét ROHU pályázat keretében.

A kemping fejlesztésére is rendelkezünk tervekkel, szálláshelybővítésre és terület rendezésére. 80 férőhelyes, 20 db kiemelt minőségű faház építésére építési engedély már rendelkezésre áll. Itt a források megszerzése az elsődleges feladat.

A turisztikai pályázatokra való felkészülést és forrásbevonást ezek figyelembevételével kell tervezni.

További célok:

A megújult nagymedencére szervezve az úszásoktatás, vízi torna folytatása.

Gyermekmedence bővítése, hőcserélőre kötése, fűthetővé tétele, ezzel is bővítve a fürdő szolgáltatásait

Középtávon ki kell dolgozni a teljes szezonos működtetés lehetőségét és annak feltételeit, vizsgálva az üzemeltetés pénzügyi kondícióit.

A kempingezési feltételeinek további javítása a vendégek igényeinek feltárásával, a felmerülő igények biztosításával.

Gyermektáboroztatási lehetőség kialakítása a kemping területén, a fürdő szolgáltatásaira, illetve a volt „KISZ tábor” adottságaira is építve.

A fürdő és kemping adottságainak kihasználásával a nyári szervezett programok (pünkösdi, Fürdőfesztivál, éjszakai fürdőzés stb.) fenntartása és bővítése.

A szolgáltatások és lehetőségek ismertségének jelentős javítása a marketing tevékenység fejlesztésével.

Tanmedence építése a fürdőben, törekedve a meglévő funkciókkal történő összehangolásra.

Hosszú távú, és teljes körű fürdő és kempingfejlesztési program elkészítése.

c) Turisztikai vonzerők fejlesztése

A falusi turizmus, termálurizmus, ökoturizmus, diákturizmus feltételeinek és marketingtevékenységének javítása. A térségi gyalogtúra útvonal turisztikai lehetőségeinek kihasználása. Vállalkozók bevonása egyéb turisztikai lehetőségek biztosítása érdekében (pl. lovas turizmus, gasztronómiai látványosság, szálláshely biztosítás, tenisz stb.).

d) Hagyományőrző civil szervezetekkel való együttműködés szélesítése, bevonásuk a város turisztikai fejlesztési terveibe. A város történetének bemutatása turisztikai attrakciók keretében (történelmi kalandpark, sétányok, városismertető).

e) A városi rendezvények, az egyházi turizmus (templomok, búcsúvásár stb.) turisztikai vonzerőjének növelése.

f) Településmarketing tevékenység jelentős fejlesztése az előzőekben említett turisztikai lehetőségekre építve. Ennek keretében a lakosság tájékoztatására alkalmas lehetőségek (internet, helyi újság, honlap, mobiltelefonos alkalmazások stb.) mind szélesebb körben történő felhasználása.

3. Környezet- és tájvédelem területén

3.1 Tájfejlesztés, tájrendezés területén

- a) Parkerdő fejlesztésének megvalósítása pályázati lehetőség rendelkezésre állása esetén.
Rendkívül jó újulattal rendelkezik a parkerdő egyes fajok terén és tudatosan nincsenek ezek a sűrű részek ritkítva, hiszen az értéktelenebb fajok védik a vadkártól, főleg az őzbakok kártételétől az értékesebb kocsányos tölgyek, nyírek, korai juharok, tűztövises stb. állományait (a sűrű részek előnye még hogy védi a strandot az illetéktelen behatolóktól). 2025 őszétől lehetne ütemezni egyes részek tisztítását, lombhullás után, hiszen a kocsányos tölgyek megtartják a lombjukat és így könnyebb a szelekció. Érdemes lenne minden évben kevesebb-több különleges fát ültetni, növelve ezzel a parkerdő állomány értékét és pótolni az évek alatt kipusztult fákat
- b) Ökofolyosó fejlesztése a Száraz-ér minél hosszabb szakaszán (térégi szinten), ezzel összefüggésben őshonos növények és állatok betagozása az ökorendszerbe.
Az ökofolyosó létezik magától, de az olyan szennyezések, mint a Kutas éri csatorna tisztítatlan szennyvízzel elárasztása (Alföldvíz) idén ősszel, minek következtében mocsári teknősök, békák hada pusztult el, nem használnak az ökofolyosónak. Valamint Battonya felől sem érkezik vízutánpótlás és a 67-es majorban ennek következményeként ki van száradva a meder, ami az környező életvilágra negatívan hat. Pihenőhelyek kialakítása a lehetséges helyeke.
- c) Illegális szemétlarakatok megszüntetése, ehhez kapcsolódva a hulladék-begyűjtési tevékenység fejlesztése érdekében a szelektív hulladékgyűjtés és a zöldhulladék gyűjtés, hasznosítás jó gyakorlatának oktatása már óvodai, iskolai korosztályoknál.
- d) Túraútvonal és kihelyezett eszközök folyamatos karbantartása, rendezése.
- e) Mezőgazdasági termeléssel nem hasznosítható önkormányzati földterületek rendezése, parkosítása, erdősítése.

3.2 Zöldterület-fejlesztéssel kapcsolatban

- a) Városközponti park kialakítása, fejlesztése (Csanád Vezér Általános Iskola, Templomkert, Hősök tere park, Áruház környezete) Itt az élhető település pályázat is figyelembe veendő, és a térburkolatok, zöldfelületek felújítását is tervezni kell. Pályázati forrás hiányában a központtól távolabbi, de magas látogatottságú utcákban a térburkolatok korszerűsítésének megkezdése saját erőből. Az egyházzal közösen a templomok körüli zöldterületek fejlesztése is célkitűzés.
- b) Felhagyott játszóterek parkosítása, a veszélyes játszóeszközök eltávolítása, szabványos központi játszótér kialakítása. Kiemelten kell foglalkozni a Kalocsa Róza utcai, a Kinizsi utcai zöldterületekkel, illetve a Széchenyi ltp. és az Ifjúsági ltp. belső zöldterületeinek fejlesztésével, megújításával.
- c) Városi erdők szakmai szintű működtetése, erdőgazdálkodás koordinálása a magántulajdonosok bevonásával is. Itt ki kell dolgozni a Sármezey utcai, a Bem utcai és a Móra utcai kiserdő hasznosításának rendben tartásának lehetőségét.

4. Informatika, e-közigazgatás területén

Virtualizált szerverkörnyezet kialakítása valamilyen költséghatékonyabb megoldással. A minimális erőforrásokat hozzá kell tudni rendelni, ezért ezt nulla anyagi ráfordítással nem kivitelezhető. A Vmware is jó, de mivel felvásárolta a Broadcom, lehet licencelni fogják, másik lehetőség ezért a Proxmox. A virtualizációs technológia jól skálázható, hibatűrő megoldást jelent különösen, ha a fizikai rendszerekkel bizonyos szintű szinkronban tud működni, vagy terminál-szerver alapon.

Következő terv, az IDS/IPS rendszer, azaz behatolás felismerő/megelőző rendszer bevezetése nyílt forráskódú, ingyenesen használható eszközök segítségével pl. Suricata, tekintve, hogy a licencelt vagy fizetős megoldások sem garantálnak erősebb védelmet és még pénzt is kérnek érte. Erre is lehetne egy külön virtuális rendszer, amely a meglévő hálózati eszközök kommunikációját figyel/kezelem.

Ehhez egy erősebb szünetmentes tápegység elegendő és adott esetben egy vagy több fizikai munkaállomást is azonnal helyettesíteni tud, még akkor is, ha egy régebbi típusú munkaállomással lehet csak pótolni, mivel az erőforrások nem elsősorban a kliensen, hanem a virtuális rendszerben allokálódnak.

A fentiekben az új Vhr. 19.23.1 miatt meg kell tudni határozni, adott időpillanatban milyen rendszerekből érkező hálózati forgalom képezi részét a normál működésnek és melyik nem, valamint behatározni melyik rendszerkomponens, vagy esetlegesen kívülről bejutott kártékony kód indukálja azt. Fentiek erre is lehetőséget adnak, a meglévő informatikai rendszerelem leltár megfelelő logikai azonosítási módszere mellett stb.

A naplózási állományok egy-egy incidens felderítése során gyakran nehezen átláthatóak, ezért egy naplózási rendszer, későbbiekben automatizált naplózási elemzési megoldások ezt is optimalizálják.

Az eKözigazgatásban egyre több rendszerbe történő belépéshez 2FA azaz kétfaktoros azonosítás szükséges, anélkül be sem lehet lépni. (ilyen az ASP is), a hitelesítésre szolgáló eszközök cseréje, biztonsága is kiemelt fontosságú. A mobil eszközről történő autentikátor használata, vagy adott esetben biometrikus azonosítás is egyre gyakoribb, ezért a mobil eszközök biztonságával is foglalkozni kell. A jelenlegi vírusvédelmi megoldás erre nem alkalmas.

Minden koncepció része, az operációs rendszerek megnövekedett erőforrásigényének támogatására a minimális rendszerfejlesztés, a meghibásodás, illetve avulás miatti rendszerelemek, perifériák cseréje. (alaplap, tápegység, RAM, billentyűzet, egér, kártyaolvasó stb.) Mérlegelve azt is, hogy bizonyos esetben költséghatékonyabb a teljes konfiguráció/munkaállomás cseréje.

Végül pedig, a Testületi-ülések hatékonyabb támogatása miatt a Mikrovoks rendszert futtató laptop fejlesztése vagy akár cseréje is szükséges.

5. Köznevelés, közművelődés, sport

5.1 Nevelési-oktatási infrastruktúra fejlesztése területén

- a) Tanuszoda építése, tervezetten 2 medencés kialakítással.

- b) Új, szabványos tornacsarnok építése, salakpálya és burkolt pálya felújítása.
- c) Reformátuskovácsné Óvoda felújítás befejezése.
- d) Napközi konyha felújítása.

5.2 Közművelődési infrastruktúra fejlesztés területén

Intézményeink tevékenysége is támassza alá a kistérségben betöltött központi szerepüket.

Művelődési Központ:

- a) Nagyterem belső felújítása (festése, függönyök cseréje, parketta csere)
- b) Színpad teljes körű felújítása (színpadi függöny cseréje, fény és hangtechnika korszerűsítése, padlóburkolat csere,)
- c) Előtér burkolatának teljes cseréje
- d) Világításkorszerűsítés
- e) Fűtéskorszerűsítés, átalakítás
- f) Légh kondicionálók beszerzése
- g) Ifjúsági közösségi tér kialakítása, működtetése (ifjúsági klubterem kialakítása, eszközök, bútorzat beszerzése, működtetés)
- h) Riasztó rendszer bővítése, felújítása
- i) Épület belső festése
- j) Berendezési tárgyak cseréje, korszerűsítés (asztalok, székek beszerzése)
- k) Hátsó épületrész fűtés korszerűsítése, klubterem felújítása (padlóburkolat csere, festése, berendezési tárgyak cseréje)
- l) Művelődési Központ valamennyi vizesblokkjának felújítása
- m) A helyi öntevékeny csoportok, civilszervezetek támogatása.
- n) A kistérségi szerepkör erősítése a kultúra területén.
- o) Dél-Békési Közkincskereskasztal működésének támogatása.
- p) Szabadtéri mobilszínpad felújítása, fedése

Könyvtár:

- a) Könyvtár épületbővítése előadóteremmel, raktárhelyiséggel
- b) Légh kondicionálók beszerzése
- c) Épület belsőfestése
- d) Udvari beálló, garázs kialakítása

5.3 Szabadidősport, rekreáció infrastruktúra fejlesztés területén

- a) Sári Ferenc Sportcentrum épületének teljes rekonstrukciója, pályáinak karbantartása, futópálya felújítása
- b) Betonozott pályák felújítása
- c) Fitneszpark kialakítása
- d) Hosszabb távon: Sportcsarnoképítés

5.4 Meglévő intézménystruktúra átalakításával, kihasználtság javításával kapcsolatban

Közművelődési Intézmény részvétele a felnőttképzésben.

Az intézmények és önkormányzati cégek strukturális átalakításának vizsgálata szükséges a feladatok és létszámok, ezzel együtt a működtetési költségek racionalizálása érdekében.

5.5. Gyermekjóléti ellátás területén

2011. december 01-én kezdte meg működését az újonnan felépített, jelenleg 36 férőhelyes bölcsőde. A gyermekjóléti alapellátás keretében működő intézmény 20 hetes kortól 3 éves korig, óvodai éretlenség esetén 4 éves korig, illetve sajátos nevelési igényű gyermek esetében 5 éves korig a gyermekek napközbeni ellátását biztosítja a városban és igény szerint feladatellátási szerződés keretében a környező a településről érkezőknek is.

A férőhelyek kihasználtsága megfelelő, továbbra is törekedni kell azok maximális kihasználására.

6. Szociális ellátás területén

Az Integrált Szolgáltató Központ a Fáy u. 30-32. szám alatt megvalósult a térségi szintű konzultációs feladatokhoz megfelelő szolgáltatói szintér kiépítése és a felvállalt szükségletalapú alapszolgáltatások minőségi biztosítása.

A Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ integrált intézmény, jövőre vonatkozó elképzelései szakmai egységenként:

6.1. Támogató Szolgálat:

- feladatmutatók emelésének engedélyeztetése a finanszírozás növekedése érdekében
- fejlesztő foglalkozások szervezése és lebonyolítása
- személyi segítők további képzése (gyógytorna)
- szakmai munkát segítő, fejlesztő pályázatok további figyelemmel követése és benyújtása
- társadalmi integrációt segítő, elősegítő programok szervezése

6.2. Idősek Klubja:

- kirándulások, ünnepségek megszervezése
- hozzátartozói és lakossági nyílt napok megszervezése
- valamennyi ellátottra és lakosságra kiterjedő szociális és egészségügyi felmérés és nyomon követés elkészítése

6.3. Család és Gyermekjóléti Szolgálat:

- Szabadidős programok további megtartása.
- Szakmai és ellátotti érdekképviselet erősítése

6.4. Család és Gyermekjóléti Központ

- Szabadidős programok és a nyári felügyeleti tábor megtartása
- Gyermekek / Családok Átmeneti Otthonának kialakítása
- Szakképzett mozgásfejlesztő foglalkoztatásával az Ayres – terápia biztosítása

6.5. A Mezőkovácsházi Humán Szolgáltató Központ, következő 5 évre vonatkozó elképzelései, fejlesztési javaslatai:

- egységes szakmai protokoll kidolgozása az idős ellátások, szociális alapellátások területén
- a település lakosságát érintő szociális felmérés előkészítésében való aktív közreműködés
- a lakosságot és az ellátási területet érintő egészségügyi és szociális felmérés elkészítése

- Támogató Szolgálat estében a feladatmutatók emelésére befogadás figyelése az ellátás színvonalának emelése érdekében
- A meglévő infrastruktúra további fejlesztése, korszerűsítése
- Az étkeztetés és nappali ellátás feladatellátásnál lévő gépjármű cseréje, korszerűsítése
- További szakmai eszközbeszerzésre, működésre irányuló pályázatok benyújtása
- Életmódsegítő, egészséges életmódot preferáló, prevenciós programok szervezése ellátotti és lakossági szinten
- Intézményi honlap elkészítése
- Minőségi segítő-hálózat szervezése és működtetése, amely segítséget nyújt az igénybe vevők egyéni problémáira, életviteli, életfenntartási szükségleteinek kielégítéséhez. A segítséssel a veszélyeztetettség megelőzése, megszüntetése, a mindennapi élettevékenységek szinten tartása, lehetőség szerinti jobbá tétele történik, illetve a fogyatékos személyek számára egyfajta biztonságot nyújt, a korábbi magány, elszigeteltség érzését csökkenti.
- A Mezőkovácsháza, Táncsics 19. szám alatti ingatlan további felújításával, korszerűsítésével speciális szükségletű ellátás biztosítására nyílik lehetőség, továbbra is cél az épülethez tartozó területen önkormányzati fenntartású bentlakásos elhelyezést nyújtó intézményegység felépítése. Településünk, mint az országosan is jellemző, elöregedő lakosságú. A meglévő szociális alapszolgáltatások nem minden esetben teszik lehetővé a szükségletek és igények kielégítését. Az igénylők körében a két építészeti beruházás a növekvő szükségletek kielégítését szolgálja és teszi/tenné komplexé az idős ellátást városunkban.
- Az intézmény működtetésében lévő Napközi Konyha épületének klimatizálása, elszívó rendszerének szabvány szerinti cseréje, külső – belső nyílászáróinak cseréje, kiszolgáló egységek bővítése, eszközök korszerűsítése, cseréje, vizes blokkok felújítása, korszerűsítése, fűtés korszerűsítése, villamos hálózat cseréje, bővítése, belső terek burkolatának cseréje, áruátvételi és lerakódó hely korszerűsítése, személyzeti vizesblokk korszerűsítése
- Napközi Konyhához tartozó füves terület gyümölcsfával való betelepítése

7. Egészségügyi alap- és szakellátás területén

Városunk és a térség demográfiai jellemzői az egészségügyi ellátásokat igénybe vevőket és a szolgáltatásokat nyújtó orvosokat, szakorvosokat, szakdolgozókat is érinti. A jelenlegi kapacitások stabilizálása és fenntartása, a megfelelő szakmai ellátás biztosítása fontos az alapellátások és szakellátások tekintetében is. Ehhez szükséges a személyi és tárgyi feltételek hosszú távú biztosítása és az ellátók együttműködésének erősítése.

Jelenleg ellátást biztosító háziorvosok közül 2 körzet tekintetében saját tulajdonú ingatlanban végzik tevékenységüket. Hosszú távon a folyamatosan és biztonságosan elérhető ellátás érdekében, valamint több szakma egy helyen való működését segíti pályázati úton megvalósuló ingatlan felújítás, mellyel praxisközösség kialakítása valósul meg.

A fogászati alapellátásban az eszközpark folyamatos fejlesztése javasolt, valamint az alacsony központi finanszírozás mellett javasolt költségterítéses beavatkozások számának növelése. Jelenleg tartós helyettesítéssel ellátott körzet praxisjoggal történő betöltése a tervezett időszakban megvalósul.

Évtizedek óta bizonyítottan kimutatott, városukban elérhető gyógyvíz jótékony hatásának kihasználásának újbóli átgondolása a fizioterápia által biztosítható vizes kezelések tekintetében szükséges. A fürdő területére kitelepített ellátásokkal komplex szolgáltatások elérhetővé válnának, mely a turizmus fellendülését is szolgálhatja. A támogatott és térítési díj mellett igénybe vehető kezelésekkal városunk, térség és határ menti vendégek igényeit lehetne kielégíteni.

Járóbeteg szakellátásban az önkormányzat intézményének átvételét követően fontos feladat esetlegesen kihasználatlan óraszámok lecsökkentése vagy átstrukturálása, ellátások körének lehetőség szerinti bővítése, magán ellátások kialakítása is javasolt a mindenkori térségi morbiditási és mortalitási adatok figyelembevétele mellett.

Egészségfejlesztési Iroda helyi- és térségi feladatokat ellátó, egészségfejlesztési és prevenciós tevékenységet végez 2013. december 01. óta. Az tevékenységét a későbbiekben nagyban segíti a rendelőintézetbe való áthelyezése.

8. Adózás

Az elkövetkezendő évek során az adóbevételek szinten tartása mellett az egyes adónemeknél az alábbi célkitűzéseket tesszük az adózók nagyobb mértékű leterhelése nélkül.

8.1. Építményadó:

A Htv. rendelkezései értelmében az építményadó mértékének legmagasabb összege 2025. január 1. naptól 2.950,1- Ft/ m².

2025. január 1. napjától Mezőkovácsháza Város Önkormányzata Képviselő-testületének 16/2024.(XI.25.) önkormányzati rendelete alapján az építményadó évi mértéke

- nem vállalkozási célra hasznosított lakás és gépjárműtároló esetén 130,- Ft/ m²
- minden más esetben 290,- Ft/ m²

Gazdaságélénkítési céllal javaslatot teszek az adókedvezmények kiterjesztésére, amennyiben az hosszútávon foglalkoztatás bővítéssel, munkahelyteremtéssel jár.

8.2. Helyi iparűzési adó:

A jelenlegi 2 % törvényi maximum adómérték van érvényben önkormányzatunknál. Az adó mértékének emelése nem lehetséges, ugyanakkor a törvényi mentességek közül bevezetésre került a vállalkozó házi orvosok és védőnők törvényben meghatározott mentessége.

8.3 Idegenforgalmi adó

2008. január 1-i hatállyal került bevezetésre az idegenforgalmi adó.

Mezőkovácsháza illetékességi területén jelenleg 5 vállalkozás tevékenységi körébe tartozik szálláshely szolgáltatás, amely alapja az idegenforgalmi adónak.

Az adó alapja a megkezdett vendégéjszakák száma, mértéke (fő/vendégéjszaka)

2008. évtől	200,- Ft
2012. évtől	300,- Ft
2014. szeptember 3. naptól	100,- Ft
2018. évtől	150,- Ft
2020. évtől	300,- Ft

Mezőkovácsháza Város Önkormányzata Képviselő-testületének 16/2024.(XI.25.) önkormányzati rendelete alapján

2025. évtől

450,- Ft

A Htv. rendelkezései értelmében az idegenforgalmi adó mértékének legmagasabb összege 2025. január 1. naptól 804,5- Ft/fő/vendégéjszaka.

Az idegenforgalmi adó viszonylag alacsony mértékével az önkormányzat támogatja a „Borostyán” kemping kihasználtságát. A „Borostyán” kemping jobb kihasználtságával növekszik a város idegenforgalmi ereje.

8.4. Általános fejlesztési célok:

A tervezett adóbevételek megszerzése érdekében a hivatalnak hatékonyabbá kell tenni a helyi adóhátralék behajtást. Az évenkénti adóhátralékok csökkenése az előző évi összes hátralék 5 % a.

8.5. Települési adó

A lakosság számára is kiemelt jelentőséggel bíró kezdeményezések finanszírozására lehetőség van települési adó bevezetésére. Amennyiben az ilyen tevékenységek fejlesztésének fedezetére nem áll rendelkezésre elegendő forrás, úgy a Képviselő-testület dönt a települési adó bevezetéséről.

9. Vagyon, vagyongazdálkodás

Mezőkovácsháza Város Önkormányzata 2023. december 31-án (jelenleg hatályos vagyonrendelet) az alább feltüntetett ingatlanvagyonnal rendelkezik.

Ingatlanvagyon 2023. december 31.

	<i>Ft</i>
Forgalomképtelen vagyonok	2.873.855.886
Korlátozottan forgalomképes vagyonok	2.215.477.754
Forgalomképes vagyonok	<u>904.184.925</u>
Ingatlanvagyon összesen	5.993.518.565

Az önkormányzati vagyon törzsvagyomból és forgalomképes üzleti vagyonból áll. A törzsvagyon forgalomképtelen, vagy korlátozottan forgalomképes vagyon. A törzsvagyon közvetlenül szolgálja az önkormányzat kötelező és önként vállalt feladatainak ellátását.

Az önkormányzat ingatlanvagyonának nyomon követése, a vagyonban bekövetkezett változások aktualizálása az Ingatlanvagyon-kataszteri programban lévő adatok, valamint az Önkormányzat vagyonrendeletének mellékleteiben szereplő adatok módosításával történik.

Az Önkormányzat ingatlanvagyonával történő gazdálkodásra hosszú-, és rövidtávú vagyongazdálkodási tervet készített. A vagyongazdálkodási tervekben is rögzítésre került az, hogy az Önkormányzatnak arra kell törekednie, hogy a meglévő vagyonával optimálisan gazdálkodjon. A kötelező és önként vállalt feladatainak ellátását a rendelkezésére álló vagyonnal a lehető legmagasabb szinten oldja meg. A rendelkezésre álló vagyonnal felelősen, költségtakarékosan, rendeltetésszerűen és átlátható módon gazdálkodjon. Vállalkozási tevékenység végzése tekintetében elsődleges szempont, melyet nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a vállalkozási tevékenység végzése nem veszélyeztetheti az Önkormányzat kötelező feladatainak ellátását.

A törzsvagyon üzemeltetése során a vagyon rendeltetésszerű használatát, a vagyon állagának megőrzését, a szükséges és indokolt fejlesztéseket biztosítani szükséges. A vagyon gyarapítása (új vagyontárgy beszerzésével, vagy a meglévő végrehajtott beruházással, fejlesztéssel) terén törekedni kell arra, hogy a vagyongyarapításnak önkormányzati feladatellátáshoz kell kötődnie és a továbbiakban költségmegtakarítást kell, hogy előidézzon.

A forgalomképes, üzleti vagyoni körben feleslegessé váló vagyon hasznosításáról, - akár értékesítés útján is - gondoskodni kell.

10. Befektetéstámogatási politika célkitűzései

Az Önkormányzat Képviselőtestülete a befektetés támogatási politikai célkitűzéseit a következők szerint határozza meg:

- A Képviselőtestület törekszik arra, hogy a befektetők számára a település kedvező feltételeket biztosítson.
- A Képviselőtestület helyi döntéseivel támogatja azokat a befektetőket, amelyek hozzájárulnak a település fejlődéséhez, illetve jelentős számú munkahelyet teremtenek.
- Az Önkormányzat az ipari területtel, az infrastrukturális beruházásokkal szintén támogatja a befektetni szándékozókat.

11. Településüzemeltetési politika célkitűzései

A település településüzemeltetési politikájának célkitűzései a következők:

- Az Önkormányzat a közszolgáltatások biztosítása és színvonalának emelése vonatkozásában meghatározottakat a lehető legmegfelelőbb szolgáltatóval végezze, figyelembe véve
 - a gazdaságosság,
 - a hatékonyság,
 - az eredményesség követelményeit, és
 - a lakosság és a szolgáltatást igénybe vevők érdekeit.
- A fenti követelmények, és érdekek teljesülését folyamatosan figyelemmel kell kísérni. A település számára nem megfelelő eredménnyel járó közfeladatok esetében rendszeresen vizsgálni kell azt, hogy a közszolgáltatás biztosítása más szolgáltatóval, illetve más módon nem lehetséges-e.

- A településüzemeltetés során párbeszédet kell kezdeményezni a civil szervezetekkel, az intézményekkel, annak egyeztetésére, hogy mely tevékenységek azok, melyekbe be tudnak kapcsolódni.
- A településüzemeltetésben nagyobb teret nyerjen a GÉP program és a közmunkaprogramok értékteremtő tevékenysége. Megfelelő programok kidolgozásával és működtetésével biztosítani kell a létrehozandó beruházások hasznosságát és tevékenységek öfenntartását, illetve bevétel termelését.

12. Fejlesztések ütemezése

2025.

- Kerékpárút újjáépítése az Árpád utcai leromlott szakaszon
- Ipari Területen épületfelújítás megvalósítása
- Hősök tere 6. sz. alatti épület felújítása
- Kalocsa Róza Művelődési Ház öltözőrész felújítása
- Geotermikus városfűtés projekt tovább tervezése
- Komplex fürdőfejlesztési projektben források felkutatása
- Kinizsi utca és egyéb útszakaszok felújítása
- Településfejlesztési koncepció előkészítése
- Központi játszótér felszereltség javítása, fásítás, árnyékolás megoldása
- Újszülött park kialakításának megkezdése

2026.

- Élhető települések városközpont megújítási projekt megvalósításának folytatása, befejezése
- Hősök tere 1. sz. alatti épület felújítása
- Reformátuskovács házi Óvoda felújításának befejezése
- Napközi Konyha felújításának folytatása
- Leromlott városi területek rehabilitációjának folytatása
- Útfelújítások folytatása
- Külterületi burkolt utak építése
- Geotermikus energia hasznosítás folytatása
- Valamennyi önkormányzati ingatlan szennyvízhálózatra történő rákötése
- Köztemetőben vizesblokk kialakítása, fásítás folytatása
- Településfejlesztési koncepció elfogadása
- Központi játszótér teljes megújítása, világítás megoldása
- Erdő és zöldterületi fejlesztések
- Fürdőben gyermekmedence hőcserélőre kötése, fűthető kialakítása
- A fürdő teljes szezonos működésének kidolgozása.

2027.

- Városrendezési tervek egyeztetése, elfogadása
- Fürdő wellnessközpont fejlesztés „Mezőkovácsháza Borostyán Strandfürdő és környezetének fejlesztése” megkezdése
- Fürdő termálmedence öltöző és vizesblokk építése
- Kemping szálláshely fejlesztés megkezdése

- Kemping felszereltségének, működési feltételeinek javítása
- Korszerű közigazgatás – Polgármesteri Hivatal épületének infrastrukturális felújítása
- Kegyeleti park rendezése, látogathatóvá tétele.
- Iskolai szabványos tornacsarnok építése.
- Településmarketing Stratégia kidolgozása
- Köztemetők ravatalozóinak felújítása, kegyeleti infrastruktúra fejlesztése.
- Szociális alapszolgáltatás keretében speciális szükségletű személyek nappali ellátásának biztosítása

2028.

- Fürdő wellnessközpont fejlesztés „Mezőkovácsháza Borostyán Strandfürdő és környezetének fejlesztése” megvalósítása
- Kemping szálláshely fejlesztés megvalósítása
- Kulturális, szabadidős tevékenységek közösségi terének kialakítása az Ifjúsági Tábor és a Kertészet igénybevételével. Gyermektáborozás feltételeinek kialakítása.
- Sporttevékenységre alkalmas futópályák, salakpályák és betonos pályák felújítása városi szinten. Sportpálya épület, lelátó, kerítés, pályák felújítása, akadálymentes kialakítása, eszközbeszerzés.
- Szociális alapszolgáltatás keretében rászorulóknak bentlakásos ellátásának biztosítása
- Árpád – Alkotmány utcai csomópont korszerűsítése, körforgalom kialakítása.
- Kerékpárút fejlesztés külterületen (Végegyháza, Horgásztó, 67. major).

2029. és azt követő években

- Közlekedésfejlesztési Konceptió felülvizsgálata
- Tanuszoda megépítése érdekében Kormányzati felé lobbitevékenység
- Általános Iskolai új Sportcsarnok megépítése érdekében Kormányzati felé lobbitevékenység
- Az egészségturizmus fejlesztéséhez szükséges orvosi szolgáltatások fürdőre telepítése, a gyógymedence teljes korszerűsítése, esetleg újabb gyógymedence építése
- Szennyvíztisztító telep korszerűsítésének elérésre a Kormányzati szerveknél
- Ökofolyosó kialakítása a Száraz-ér térségi szakaszán
- Szennyvízhálózat teljes kiépítettségének elérése a Kormányzati szerveknél az agglomerációban, Végegyházával együtt.
- Informatikai fejlesztések a Polgármesteri Hivatal és az intézmények teljes informatikai rendszerében, térinformatikai rendszer kialakítása.
- Gyermek / Családok Átmeneti Otthonának kialakítása (A Mezőkovácsházai Járás valamennyi települését érintené a fejlesztés)
- Idősek bentlakásos otthonának kialakítása

2025. – 2029. évek között folyamatosan

- GÉP Program költséghatékony és nyereséges működtetése
- Közmunkaprogramok értékteremtő tevékenységeinek, fejlesztéseinek programjainak meghatározása.
- Járdák tervezett, ütemezett felújítása
- Közvilágítási lámpatestek bővítése
- Illegális szemétkukák felszámolásának folytatása
- Belterületi szikkasztóárkok rendezése
- Földes utcák burkolat (alap) építés
- Kistérségi kulturális programok szervezése (Dél-Békés értékei, fesztiválok, táborok szervezése)
- Alternatív, megújuló energiaforrások hasznosításával és zöldgazdaság-fejlesztéssel kapcsolatos tanulmányok, programok, pályázatok elkészítése.
- Önkormányzati intézmények épületeinek karbantartása, akadálymentesítés és energia-hatékony felújítások folytatása, éves költségvetésekben intézményi korszerűsítések szerepeltetése.
- Gazdaságfejlesztés keretében meghatározott feladatok végrehajtása.
- A turizmusfejlesztés keretében meghatározott folyamatosan ellátandó feladatok elvégzése, a marketingtevékenység minden területen történő fejlesztése, turisztikai vonzerők folyamatos erősítése.
- Együttműködés az országos közutak korszerűsítésének elérésében.
- Burkolt utak építése, meglévők felújítása a pályázati lehetőségek, illetve lakossági összefogás függvényében.
- Külterületi földutak karbantartására együttműködés kialakítása.
- Önkormányzati intézmények feladat ellátási körében felmerülő tevékenységek saját hatáskörben történő ütemezése, a feladat ellátásban a térségi szemlélet, és a magas színvonalú, lakosságbarát munkavégzés előtérbe helyezése.
- Újszülött park évenkénti bővítése

V. ÖSSZEGZÉS

A településfejlesztésünk meghatározó célja a település népességmegtartó képességének növelése és ezzel együtt a városban keletkező jövedelmek megtartása, bővítése. Ennek egyik eszköze a helyi gazdaság fejlesztése, a működésre és a fejlesztésre fordítható források helyes arányának megteremtése. Az infrastruktúra fejlesztés alapvető szempontja, hogy legyen tere a gazdaság, a kereskedelem, a szolgáltatások fejlődésének.

Miután az országos tendenciák is azt mutatják, hogy a lakosságszám évről-évre csaknem annyival csökken, mint Mezőkovácsháza lakos számának ötszöröse, ezért reálisan azt a célt lehet kitűzni, hogy a **népességszám csökkenését mérsékeljük.**

A cél, hogy ezt a dinamikát csökkentsük. Ezt kell, hogy szolgálja valamennyi fejlesztés a településen.

Ha az elképzelések megvalósulnak, van reális esélye a népességszám csökkenésének mérséklésére. Ennek megfelelően Mezőkovácsháza állandó népességét 2029-re, 5100-ra, becsüljük, ezt követően pedig reményeink szerint nem csökken 500 fő alá a lakosságszám.

A sajnálatosan folyamatosan csökkenő népességszám mellett is meghatározónak kell tekinteni azt, hogy a gyermekkorúak aránya a népességen belül biztosan nem növekszik, ugyanakkor viszont a 60 év feletti korosztály aránya – gyorsuló ütemben – növekedni fog.

Két irányból célszerű megközelíteni **népességmegtartó képesség erősítését**: egyrészt *a környezet minőségének javításával* / természeti és technikai értelemben egyaránt /, másrészt *új munkahelyek teremtésével*.

A munkahelyteremtés kulcskérdés. E tekintetben egyrészt ki kell használni azt, hogy a település kistérségi központ, másrészt az Önkormányzat számára rendelkezésre állnak olyan területek, ahol ipartelepítés valósulhat meg.

Mindemellett fontos feladat az “emberi tőkébe” való beruházás. Az oktatás, kultúra feltételeinek (személyi-tárgyi) egyre növekvő színvonala biztosít humán tőkét a fenti célok hosszú távú megvalósításához. A város önkormányzati intézményeiben egyéb gazdasági és civil szervezeteiben dolgozók szürke állománya az elsőrendű gazdaságfejlesztő elem.

Mezőkovácsháza, 2025. március ____.

Farkas Norbert
polgármester

Mezőkovácsháza Város 2025-2029 közötti Gazdasági Programjának melléklete

**Önkormányzat fejlesztési tervei és becsült forrásigénye a 2025-2029 közötti
tervezési időszakra**

s. sz.	Projekt megnevezése	Projekt tartalma	Becsült támogatási igény/önerő mFt
2025. év			
1.	Városház felújítás	Az élehető település közbeszerzésének lebonyolítása, a fejlesztés ütemezett megkezdése	500
1.a.	Városház csapadékvíz elvezetés	Városházai csapadékvíz elvezetés megoldása szikkasztással, zárt és nyílt vízelvezető rendszerekkel (közbeszerzés, fejlesztés megkezdése)	-
1.b	Zöld infrastruktúra fejlesztés - Térburkolatok, kerékpárút hálózat fejlesztése	Meglévő kerékpárút felújításának befejezése az Árpád utcán, városházai zöldterületek és térburkolatok felújítása, parkolók építése, futópálya, kutya futtatási kialakítása (közbeszerzés, fejlesztés megkezdése)	-
1.c	Közösségi terek felújítása	Művelődési Ház öltözőrész felújítása, színpad burkolatcsere, játszótéri világítás (közbeszerzés, fejlesztés megkezdése)	-
2.	Komplex fürdőfejlesztési program	Meglévő tervek, tanulmányok szükséges továbbfejlesztése, források felkutatása	5
3.	Ipari terület fejlesztése	A Battonyai út. 2. sz. alatt 2 db épület felújítása	86
4.	Hősök tere 6. épület felújítása	A közszolgáltató épület teljes felújítása	68
5.	Kinizsi utca felújítása	Kinizsi utcai útalap felújítása, aszfalt kopóréteg készítése (tervezés, közbeszerzés, fejlesztés megkezdése)	42
6.	Játszóter fejlesztés	Játszóterei eszközök fejlesztése, zöldítés, árnyékolás megoldása	3
7.	GÉP program működtetése	A GÉP program rentábilis működéséhez szükséges erőforrások (személyi és tárgyi) biztosítása	10
8.	Településfejlesztési koncepció elkészítésének megkezdése	A város fejlesztési terveinek megalkotása a vonatkozó jogszabályok szerint, mely az új rendezési terv alapját képezi	3

s. sz.	Projekt megnevezése	Projekt tartalma	Becsült támogatási igény/önerő mFt
9.	Geotermikus energia hasznosítása	Tanulmányterv továbbfejlesztése pályázati forrás esetén	5
10.	Újszülött park kialakításának megkezdése	Terület kiválasztása, a kialakítás részleteinek kidolgozása	2
	2025. összesen:		724
2026. év			
11.	Városközpont felújítás folytatása	Az élhető település fejlesztésének folytatása, befejezése	-
12.	Háziorvosi alapellátás fejlesztése	Hősök tere 1. sz. épület felújítása, praxisközösség létrehozása (közbeszerzés, fejlesztés megkezdése)	73
13.	Leromlott városi területek rehabilitációja (ERFA)	1 db önkormányzati lakás teljes felújítása, útalapok lezárása, útfelújítás (közbeszerzés, fejlesztés megkezdése)	160
14.	Reformátuskovácsné óvoda felújítása	A korábbi pályázatokból kimaradt felújítások (lapostető szigetelés, vizesblokk felújítás, udvar és kerítés felújítás stb.) befejezése	60
15.	Napközi Konyha felújítása	Az épület hőszigetelése és szellőzőgépészetének felújítása	200
16.	Útfelújítások folytatása Útépitések folytatása	Meglévő útalapok ideiglenes lezárása vagy pályázat esetén végleges burkolattal történő ellátása, útépitések folytatása	150
17.	Külterületi útépitések	Útépités a 67. major gépjárművel történő megközelítésére és a Béke utca folytatásában	150
18.	Önkormányzati ingatlanok szennyvíz-hálózatra történő rákötése	Minden önkormányzati ingatlan csatorna ellátásának biztosítása pályázati forrásokból (pl. kemping, fürdő stb.)	2
19.	Köztemetőben vizesblokkok kialakítása	Alkotmány utcai köztemetőben korszerű, akadálymentesen is használható vizesblokkok kialakítása	12
20.	Erdő és zöldterületi fejlesztések	Erdő, - és zöldterület fejlesztési pályázatok kidolgozása	5
21.	Geotermikus energia hasznosítása	Kivittelezés megkezdése pályázati forrás esetén	1.500
22.	Fürdőfejlesztési projekt folytatása	Határon átnyúló együttműködés keretében a meglévő fürdő terület fejlesztése (gyógymedence, főépület, térburkolatok, zöldfelületek stb.)	500
23.	Játszótér fejlesztés	A szabványos játszótér fásítás, árnyékolás, világítás megoldása	20

s. sz.	Projekt megnevezése	Projekt tartalma	Becsült támogatási igény/önerő mFt
24.	Településfejlesztési koncepció elkészítésének folytatása	A város fejlesztési terveinek megalkotása a vonatkozó jogszabályok szerint, mely az új rendezési terv alapját képezi	10
	2026. összesen:		2.842
2027. év			
25.	Fürdő wellnessközpont fejlesztés megkezdése	Komplex fürdőfejlesztési program megkezdése a források rendelkezésre állása esetén	1.000
26.	Kemping fejlesztés megkezdése	Határon átnyúló együttműködés keretében a meglévő kemping terület fejlesztése (80 fh. szállás, épületfelújítás, közműfejlesztés, térburkolatok, zöldfelületek stb.)	800
27.	Városrendezési tervek elkészítése	A város komplett rendezési terveinek elkészítése a jogszabályi előírásoknak megfelelően	25
28.	Korszerű közigazgatás – Polgármesteri Hivatal épületének infrastrukturális felújítása, szolgáltatási színvonal növelése, Informatikai fejlesztések	A Polgármesteri Hivatal teljes elektromos hálózatának felújítása, számítástechnikai rendszer teljes korszerűsítése, informatikai hálózat teljes korszerűsítése	80
29.	Kegyeleti park rendezése	A park rendezése, látogathatóvá tétele, gondozott fenntartása, kripták felújítása	40
30.	Szabványos tornacsarnok építése	A Csanád Vezér Általános Iskolánál szabványos, min. 450 m ² alapterületű tornacsarnok építése állami forrásból	0
31.	Településmarketing stratégia kidolgozása	A város bemutatására és ismertségének növelésére irányuló marketing tevékenységek elvégzése	5
32.	Kegyeleti közszolgáltatás színvonalának emelése	Települési ravatalozók külső-belső felújítása, központi terek fejlesztése, zöldítés folytatása, kerítések létesítése, felújítása	100
33.	Szociális ellátás fejlesztése I.	Szociális alapszolgáltatás keretében speciális szükségletű személyek nappali ellátásának biztosítása	300
	2027. összesen:		2.350
2028. év			
34.	Fürdő wellnessközpont fejlesztés megvalósítása	Komplex fürdőfejlesztési program befejezése a források rendelkezésre állása esetén	1.000

s. sz.	Projekt megnevezése	Projekt tartalma	Becsült támogatási igény/önerő mFt
35.	Kemping fejlesztés megvalósítása	Határon átnyúló együttműködés keretében a meglévő kemping terület fejlesztésének befejezése	300
36.	Kulturális és szabadidős tevékenységek közösségi terének biztosítása	Fürdő melletti Ifjúsági tábor rehabilitációja, épületek és zöldterületek felújítása, programok, táborok szervezése	400
37.	Egészséges életmód és sportolás feltételeinek biztosítása	Sportpálya rehabilitációja. Lelátó, kerítés, futópálya, füves pályák, aszfalt pálya, térburkolatok felújítása, akadálymentes kialakítás, eszközbeszerzés.	200
38.	Szociális ellátás fejlesztése II.	Új épület megépítésével idősek bentlakásos szociális funkció ellátásának biztosítása. 20 férőhelyes bentlakásos ellátás létrehozása.	500
39.	Körforgalom építése	Árpád - Alkotmány utcák kereszteződésében körforgalmi csomópont megépítése vegyes forrásból	400
40.	Kerékpárút hálózat külterületi fejlesztése	Végegyháza - Mezöhegyes; Horgásztó; 67 major kerékpáros elérhetősége pályázat esetén	20
	2028. összesen:		2.820
2029. és azt követő években:			
41.	Általános Iskolai új Sportcsarnok megépítése	Kormányzati forrásból a meglévő tervek megvalósítása	0
42.	Közlekedésfejlesztési koncepció felülvizsgálata	Utak, kerékpárutak, parkolók és járdák vonatkozásában teljes felmérés és fejlesztési koncepció kidolgozása	50
43.	Szennyvíz tisztítótelep korszerűsítése	A telep felújítása, automatizálása, napelemes rendszer telepítése, üzemeltetési költségek csökkentése állami beruházásban	0
44.	Járási tanuszoda megépítése	Szabványos tanuszoda megépítése az alapfokú oktatásban részt vevők kötelező úszásoktatásának biztosítására állami forrásból	0
45.	Borostyán Strandfürdő egészségturisztikai fejlesztése,	A fürdő infrastrukturális fejlesztése, orvosi szakellátó intézményre építve egészségturizmus kialakítása. Bevételek növekedése, új munkaerők igénybevétele, turizmus növekedése.	400

s. sz.	Projekt megnevezése	Projekt tartalma	Becsült támogatási igény/önerő mFt
46.	Korszerű közigazgatás - Önkormányzati térinformatikai rendszer kialakítása, működtetése	A település teljes közigazgatási területének digitális feldolgozása, közműnyilvántartás és rendezési terv feltöltése, adatbázisok kialakítása, adatbázisok nyilvános megjelenítése	50
47.	Ökofolyosó kialakítása a Száraz-ér mentén	Őshonos növény és állatfajok telepítése, túraútvonal és pihenőhelyek kialakítása	200
48.	Szociális ellátás fejlesztése III.	Gyermekek / Családok Átmeneti Otthonának kialakítása (A Mezőkovácsházai Járás valamennyi települését érintené a fejlesztés)	400
49.	Szociális ellátás fejlesztése IV.	Idősek bentlakásos otthonának kialakítása, tervezés megkezdése	10
	2029. összesen:		1.110
	2025-2029. között folyamatosan ellátandó feladatokra	Évente biztosítandó forrás 50 mFt	250
	Összesen:		10.096

Lakossági észrevételek, javaslatok

Lakossági vélemény	Intézkedés javasolt?	Intézkedés leírása
Gyalogjárdák rossz állapotban vannak a főutcán is, de a többi utcában is, kiemelném a temetőbe vezető gyalogutat, a Bajcsy utcától kifelé.	Igen	IV. 2.5. d) pontban szerepel
Napi szinten balesetveszély van az Árpád utcán a hűvösoldali intézmények környékén a járdát használó kerékpárosok és gyalogosok keveredése miatt.	Igen	IV. 2.5. c) pontban szerepel
Ekkora lakossági létszám mellett még egy gyógyszertár a Reformátuskovácsházi városrészben.	Igen	Jogsabályi előírások határozzák meg a lakosságszám alapján létesíthető gyógyszertárak számát. Egyeztetés szükséges.
A városközpont fás, ligetszerű jellegét megőrizném, és a központi kereszteződést nem körforgalommal oldanám meg, hanem közlekedési lámpákat telepítenék.	Részben	IV. 3.2. pontban szerepel. A körforgalom kialakítása forgalombiztonsági és áthaladási gyorsasági szempontból kedvezőbb, mint a lámpás csomópont. Terve rendelkezésre áll.
A főutcán a Petőfi utcai kereszteződéstől, a Színes Festékházig 40 km/órás sebességkorlátozás javaslata.	Igen	Rendőrséggel, Közútkezelővel egyeztetni szükséges. bevezetése indokolt lehet.
Az iskola parkolót ki lehetne alakítani a Napközi Konyha udvari részén.	Igen	A Napközi előtti területen parkolók kialakítása folyamatban van.
Az oktatásban elegendő lenne az iskolák régi oktatási színvonalát helyreállítani.	Nem	Nem önkormányzati hatáskör, állami fenntartású iskoláink vannak.
Árpád köz 8-10 sz. alatti 6 db lakás rákötése a vezetékes szennyvíz csatornára.	Igen	IV. 2.6. a) pontban szerepel és az Alföldvíznek is jelzésre került.
Rendezési terv módosítása egyedi épületelhelyezési ügyben.	Nem	A rendezési terv módosítása során lehetséges az egyedi kérelemmel foglalkozni.
Pályázati lehetőségek, források maximális kihasználása, valamint folyamatos és igény szerinti együttműködés azokkal, akik tervezett vagy elnyert pályázataikat Mezőkovácsházán akarják megvalósítani.	Igen	Erre mindig nyitott az önkormányzat. Megkeresés esetén bármely pályázóval együttműködünk.
Parkerdő azon részeinek ütemezett folyamatos rendbetétele, hasznosítása (növényzet, utak, szemetesek), melyet az elnyert,	Igen	IV. 3.1. a) pontban szerepel

megvalósuló pályázat nem érint (futópálya és kutyasétáltató).		
A parkerdő és temető között lévő parkerdő felőli csatornapart terület sétálhatóvá tétele, hasznosítása ütemezetten (megtisztítás, járda kialakítása padokkal, szemetesekkel).	Igen	IV. 3.1. a) pontban szerepel
Utcai, járda mellett padok, valamint járdák ütemezett rendbetétele, kialakítása, felújítása, javítása.	Igen	IV. 2.5. pontban szerepel
Sármezey E. utcai kiserdősáv hasznosítása (park, játszótér).	Igen	IV.3.2. c) pontban szerepel
Elhagyatott házak, porták ütemezett rendbetétele, esetleges megvásárlása	Igen	Költségvetési forrás függvényében támogatható cél.
Szent István Otthonház, körforgalom mögött Száraz-éri csatorna terület ütemezett rendbetétele, hasznosítása, kis családi pihenőpark kialakítása (járdák, padok, fedett kiülő, bográcsos hely, 1-2 játszótéri elem).	Igen	IV.3.1. b) pontban szerepel
Bérlakások építése és vagy meglévők ütemezett felújítása, rendbetétele.	Igen	Költségvetési forrás függvényében támogatható cél
Áruház és Kalocsa Róza Művház között parkoló rész átalakítása, rendezése (csak parkolóvá téve a helyet és az ott lévő városi jelképek, üllő, kalapács, patkó, körforgalomba vagy más helyre való áthelyezése).	Igen	Városközpont további átalakítása körében tervezhető, a lakossági vélemények figyelembevételével.
Ingyenes wi-fi pontok ütemezett bővítése.	Nem	Van 2 db. Továbbiak létesítése a magas üzemelési költségek és az általános mobilnet rendelkezésre állása mellett nem javasolt.
Mezőkovácsházi hulladéklerakó udvar lehetősége, kialakítása, létrehozása.	Részben	MOHU egyeztetést igényel. Mezőhegyesen rendelkezésre áll.
Ipari park fejlesztése	Igen	Szerepel a programban.
Üres önkormányzati ingatlanok hasznosításának lehetősége.	Igen	Költségvetési forrás függvényében támogatható cél.
Túraútvonalak ütemezett karbantartása, szemetesek, padok, pihenők kihelyezése, létrehozása.	Igen	IV.3.1. d) pontban szerepel
Mezőkovácsházi központú Állatmenhely és telep, gyepmesteri szolgáltatás lehetősége, megteremtése, működtetése	Igen	Szigorú jogszabályi előírások miatt önkormányzati szinten nehezen, költségesen valósítható meg. Helyi vagy környékbeli menhelyek bevonásával javasolt megoldani.
Új palackvisszaváltó lehetősége, létrehozása, önkormányzati működtetése	Nem	Áruházakra telepített kötelezettség, mely több helyen rendelkezésre áll. Többlet vállalása a szigorú előírások és a többletfeladatok pénzigénye miatt nem javasolt.

Református templom körül lévő terület ütemezett hasznosítása, kis sétáló parkká alakítása, refi játszótér kialakítása	Igen	IV.3.2. a) pontban szerepel
Mozgó posta vagy meglévő postai szolgáltatás kibővítése a postai alkalmazottnál (fix. időben, helyen, készpénzes csekk befizetési és postai csomag feladási lehetőség) Reformátuskovácsházán.	Igen	Minisztériumi egyeztetést igényel, ha valós, nagy létszámú igény jelentkezik. Lakossági igényfelmérést igényel.
Mezőkovácsházi SzelfiPont kialakítása.	Igen	Költségvetési forrás függvényében támogatható cél.
Ifiklub kialakításának lehetősége.	Igen	Meglévő intézményben vagy a régi mozi megszerzése esetén megvalósítható.
Mozgó mozi – piknik mozi- téli korcsolyapálya lehetősége működésének lehetősége.	Igen	Költségvetési forrás függvényében támogatható cél.
„Mezőkovácsháza Borostyán Strandfürdő és környezetének fejlesztése” című projekt konkrét szerepeltetése a programban	Igen	IV. 2.7 pontban és 12. pontba beépítve
Piac működésének kedvező változásait erősítve a péntek helyett szombati vagy vasárnapi nyitvatartás bevezetése	Részben	A pénteki napokon magas árusítói és vásárlói létszám tapasztalható. A változtatásnál figyelembe kell venni a környező nagyobb piacok nyitva tartását azok elszívó erejét mindkét érintetti körben.